

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA PRÁVA

Volný pohyb služeb v Evropské Unii

Free Movement of Services in the European Union

Student:

Bc. Pavla Vidličková

Vedoucí diplomové práce:

prof. JUDr. Vladimír Týč, CSc.

OSTRAVA 2014

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra práva

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Pavla Vidličková**
Studijní program: N6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6208T011 Ekonomika a právo v podnikání
Téma: **Volný pohyb služeb v Evropské Unii**
Free Movement of Services in the European Union

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Pojem jednotného vnitřního trhu, volný pohyb služeb jako jedna z jeho základních svobod
3. Rozlišení volného pohybu služeb a práva usazování
4. Směrnice o službách a judikatura Soudního dvora EU
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2. vyd. Brno: CDK, 2009. 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2.

LYČKA, Martin, B. KUNC a K. ŠLÉGROVÁ et al. *Komentovaná rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie*. Praha: Linde, 2010. 447 s. ISBN 978-80-7201-812-3.

ŠIŠKOVÁ, Naděžda et al. *Evropské právo 2: Jednotný vnitřní trh*. Praha: Wolters Kluwer, 2012. 263 s. ISBN 978-80-7357-949-4.

TOMÁŠEK, Michal, Vladimír TÝČ et al. *Právo Evropské unie*. Praha: Leges, 2013. 496 s. ISBN 978-80-87576-53-3.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **prof. JUDr. Vladimír Týč, CSc.**

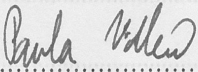
Datum zadání: 22.11.2013

Datum odevzdání: 25.04.2014

JUDr. Bohuslav Halfar
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

33	Богамъ и едромъ лицимъ пр	10
312	Глаголомъ и словомъ	12
310	Словомъ и деломъ	13
	„Містопісежнѣ проглашују, же јсем целюу прѣци, вѣтнѣ вѣсехъ прѣлохъ, вырѣковѣла самостѣтнѣ а уведѣла јсем вѣскероу поужѣтоу литерѣтуру а остѣтнѣ прѣменѣ.“	15
	V Ostravѣ dne 25. 4. 2014	8
		3
	Bc. Pavla Vidličková	0
	Тѣмъ и еноу сѣктѣвѣнѣмъ главоу	0
	3 БОГЕМЪ ТѢМОУ ТѢМОУ ЛИЦІИ ТѢМОУ ЛОГИДЪ БОГАМЪ ЗГЛІЗЕВЪ ІВКО	
	1 ДЛОУ	2
	ОВЗУН	

OBSAH

1	ÚVOD	5
2	POJEM JEDNOTNÉHO VNITŘNÍHO TRHU, VOLNÝ POHYB SLUŽEB JAKO JEDNA Z JEHO ZÁKLADNÍCH SVOBOD	6
2.1	Historie integrace.....	6
2.1.1	První pokusy o sjednocení.....	6
2.1.2	Moderní dějiny	7
2.1.3	Římské smlouvy	8
2.1.4	Maastrichtská smlouva	11
2.1.5	Amsterodamská smlouva	12
2.1.6	Smlouva z Nice	13
2.1.7	Lisabonská smlouva	15
2.2	Pojem jednotný vnitřní trh.....	16
2.2.1	Bílá kniha o vnitřním trhu	18
2.2.2	Jednotný evropský akt.....	18
2.2.3	Budoucnost JVT – Single Market Act	19
2.3	Volný pohyb služeb jako jedna ze základních svobod	20
3	ROZLIŠENÍ SVOBODY USAZOVÁNÍ A VOLNÉHO POHYBU SLUŽEB.....	22
3.1	Svoboda usazování	22
3.1.1	Svoboda usazování fyzických osob.....	23
3.1.2	Svoboda usazování právnických osob.....	25
3.2	Volný pohyb služeb	29
4	SMĚRNICE O SLUŽBÁCH.....	32
4.1	Časový vývoj projednávání	32
4.1.1	Lisabonská strategie	32
4.1.2	Návrh směrnice o službách na vnitřním trhu.....	33
4.2	Směrnice 2006/123/ES o službách na vnitřním trhu	35

4.2.1	Kapitola I.....	36
4.2.2	Kapitola II.	38
4.2.2.1	Jednotná kontaktní místa.....	38
4.2.3	Kapitola III.	39
4.2.4	Kapitola IV.....	41
4.2.5	Kapitola V.	41
4.2.6	Kapitola VI.....	43
4.2.6.1	Systém IMI.....	43
4.2.7	Kapitola VII.....	44
4.2.8	Kapitola VIII.	44
4.2.9	Zhodnocení významu směrnice.....	45
4.3	Zpráva o vnitřním trhu služeb 2013	46
5	JUDIKATURA SOUDNÍHO DVORA EU	48
5.1	Judikáty z oblasti svobody usazování.....	48
5.1.1	C-2/74 - Reyners	48
5.1.2	C-340/89 - Vlassopoulou	50
5.1.3	C-319/92 - Haim.....	51
5.2	Judikáty z oblasti volného pohybu služeb	53
5.2.1	186/87 - Cowan	53
5.2.2	C-385/99 - Müller-Fauré a E.E.M Van Riet.....	55
5.2.3	C-36/02 - Omega Spielhallen	56
6	ZÁVĚR.....	58
	Seznam použité literatury a pramenů	59
	Seznam použitých zkratk.....	63
	Prohlášení o využití výsledků diplomové práce	
	Seznam příloh	
	Přílohy	

1 ÚVOD

Pojem jednotný vnitřní trh v rámci Evropské unie je mnohým lidem cizí. Proč by jej také měli znát, pokud jej nepotřebují? S tímto názorem jsem se setkávala snad u každého, kdo se mně ptal na téma mé diplomové práce. Ráda bych touto diplomovou prací toto stigma vyvrátila. Dle mého názoru je důležité, aby měli lidé přehled o tom, co vše lze díky jednotnému vnitřnímu trhu získat nebo jak jej aktivně využít ve svůj prospěch.

Volný pohyb služeb je jedna ze čtyř základních svobod Evropské unie. Tato práce se právě touto svobodou bude zabývat. Cílem této práce pak bude zhodnocení směrnice o službách na vnitřním trhu, jako relativně nového dokumentu. Rozbor judikátů Evropského soudního dvora pak bude nápomocen k lepšímu pochopení obsahu směrnice o službách a jiných směrnic, které byly na základě těchto judikátů také vypracovány.

V první kapitole se budu zabývat historií a vývojem jednotného vnitřního trhu a vysvětlím pojem volný pohyb služeb v Evropské unii. Tato kapitola bude popisná a budou v ní upřesněny základní pojmy, které budou v následujících částech této práce rozvedeny. V další kapitole se budu zabývat rozlišením volného pohybu služeb a právem usazováním. Volný pohyb služeb jako jedna ze čtyř svobod se skládá z těchto dvou částí. Pro hlubší pochopení je třeba tyto dvě části definovat přesně a jasně. V následné kapitole se nejvíce zaměřím na Směrnici o službách na vnitřním trhu. Bude nastíněno její schéma a také to, zda je dobrou či špatnou formou regulace této problematiky. A nakonec v poslední kapitole pak budou rozebrány vybrané judikáty Evropského soudního dvora, které byly v minulosti vydány.

Metody, se kterými budu v této práci pracovat, jsou následující. Směrnici o službách na vnitřním trhu budu podrobovat metodě analýzy. Výsledky této analýzy budou použity pro zhodnocení směrnice – zda je vhodným či nevhodným řešením pro regulaci volného pohybu služeb. Judikaturu Evropského soudního dvora podrobím metodě indukce, kdy díky příkladům z praxe dojdou k určitým obecně aplikovatelným závěrům.

Hlavními prameny pro tuto diplomovou práci bude především literatura, která se zaměřuje především na právo Evropské unie, její historii a také literatura, která je zaměřena na jednotný vnitřní trh Evropské unie. Dalšími podstatnými prameny budou internetové zdroje, především stránky umožňující přístup k právu Evropské unie, kde se nachází všechny důležité dokumenty a směrnice, které v této práci využiji. V neposlední řadě budu využívat portál EBSCO, kde doufám naleznou články, které by mohly být pro tuto práci relevantní.

2 POJEM JEDNOTNÉHO VNITŘNÍHO TRHU, VOLNÝ POHYB SLUŽEB JAKO JEDNA Z JEHO ZÁKLADNÍCH SVOBOD

Tato první kapitola diplomové práce bude zcela popisná. Bude se zabývat vývojem a vznikem Evropského hospodářského společenství a Evropské unie, společně se vznikem jednotného vnitřního trhu. Bude v ní nastíněn vývoj ekonomické integrace a uvede čtenáře do definice základních pojmů.

2.1 Historie integrace

Na úvod této podkapitoly bude třeba rozlišit pojmy ekonomická integrace a evropská integrace samotná. Integrace evropská je významově nadřazena pojmu ekonomická integrace. Spočívá v integraci států jako takových, jejich sjednocení v určité společenství. Ekonomická integrace pak představuje snahu státu sjednotit ekonomiky a sestrojít tak společný trh, který se následně vyvine ve vnitřní trh, který umožní volný pohyb mezi členskými státy daného společenství. (Tichý et al., 2011) Z historického hlediska se tyto dvě podoby integrace prolínaly tak úzce, že jej není třeba zvlášť dělit.

V následujících částech bude stručně popsán vývoj integračních pokusů v Evropě od dob starověkého Říma až po současnost.

2.1.1 První pokusy o sjednocení

V historii se objevovaly méně či více úspěšné pokusy o sjednocení Evropy pod vládou jedné říše. Již starověcí Římané si vytvořili svou Římskou říši, která se v roce 117 n. l. rozpínala od Pyrenejského poloostrova až po dnešní území Iráku¹. První osobností, která se zabývala otázkou evropské integrace, byl francouzský právník a reformátor Pierre Dubois. Ve 14. stol. Představil svůj návrh stálého shromáždění šlechticů, kteří s pomocí panovníků měli zabránit možným hrozícím konfliktům. Díky častějším nájezdům arabů byla Evropa ohrožena více než kdykoli jindy a hlavním záměrem pro vytvoření takového společného koncilu by byla ochrana evropských křesťanských států a zajištění efektivnější ochrany. (Fiala, Pitrová 2009) *„Návrhy prvních integračních útvarů na území Evropy je proto možné*

---

¹ Roman Empire. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 09-03-2014]. Dostupné z: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Roman_Empire_Trajan_117AD.png

charakterizovat také jako zárodky mezinárodních organizací se speciálními cíli' (Fiala, Pitrová 2009, s. 34).

2.1.2 Moderní dějiny

Moderní dějiny evropské integrace se psaly po druhé světové válce, kdy bylo třeba začít s nápravou zničené Evropy. Ekonomická spolupráce evropských zemí začala již v roce 1947, kdy byl na půdě americké univerzity Harvard představen Marshallův plán na poválečnou obnovu. George C. Marshall byl americký generál a politik, který po druhé světové válce nastoupil na americké ministerstvo zahraničí². Jeho plán spočíval v hospodářské obnově, která měla zajistit budoucí mír a politickou stabilitu. *'Americký plán obnovy Evropy spočíval v poskytnutí celkového příspěvku ve výši 12,5 mld. dolarů v rozmezí let 1948 – 1952'*. (Fiala, Pitrová 2009, s. 44)

Díky zvyšující se pozornosti, kterou vzbuzovala rychle rostoucí ekonomika Spojených států Amerických (dále jen USA), bylo jasné, že se myšlenka společného hospodářského trhu dostávala do popředí. Využít výhodu takového trhu by pro rozdělenou Evropu bylo východisko z upadajícího hospodářství. Velkou inspirací byly země společenství Beneluxu, tudíž Belgie, Nizozemí a Lucemburska, které v roce 1948 vytvořili zcela fungující celní unii. (Fiala, Pitrová 2009)

Schumanův plán

V roce 1950 byl vypracován tzv. Schumanův plán, jehož faktickým autorem byl Jean Monnet³. Hlavním účelem Schumanova plánu bylo vytvoření společného trhu pro uhlí a ocel. Jean Monnet se domníval, že pokud budou nadnárodně spravovány klíčové hospodářské sektory (trh s uhlím a ocelí), budou se rozvíjet nejen ony sektory, ale i politika mezi státy bude více kooperativní. (Fiala, Pitrová 2009) Jean Monnet tuto koncepci představil Robertu Schumanovi a ten, s již jasnou podporou USA návrh podpořil.

Veškerá jednání o založení organizace spravující uhlí a ocel byla velmi rychlá. Jednání probíhalo mezi Velkou Británií, Francií, zeměmi Beneluxu, Itálií a Západním Německem. Již v roce 1951 byla v Paříži podepsána smlouva definující podobu organizace. *'Tato*

---

² George Catlett Marshall. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 09-03-2014]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/George_Catlett_Marshall

³ Jean Monnet byl od roku 1946 v čele francouzského Vysokého plánovacího ústavu, což byl úřad na podporu francouzského hospodářství (Fiala, Pitrová 2009).

tzv. Pařížská smlouva, oficiálně Smlouva o zřízení Evropského společenství uhlí a oceli (dále jen ESUO) byla uzavřena na dobu padesáti let' (Fiala, Pitrová 2009, s. 53).

2.1.3 Římské smlouvy

Vznik ESUO tak přispěl i k poválečné spolupráci Německa a vítězných spojenců. I když v rámci ESUO spolupracovalo pouze Západní Německo, historicky se tento krok bere jako důležitý pro budoucí vývoj v poválečné Evropě. Založením ESUO se také vzbudily myšlenky na podobnou integraci v jiných odvětvích, a to dopravy, zemědělství a výzkum a rozvoj jaderné energie.

Členské státy ESUO v roce 1955 ustavili tzv. Spaakův⁴ výbor, který měl za úkol sestavit jakýsi vzor pro budoucí integraci. Vznikla tak Zpráva Spaakova výboru, ve které bylo navrženo sestavení společného trhu. Jako v případě zakládání ESUO i teď byly veškeré přípravné práce velmi rychlé. Již počátkem roku 1957 bylo sestaveno znění zakládajících smluv a v březnu 1957 v Římě byly podepsány Smlouva o zřízení Evropském hospodářském společenství (dále jen EHS) a Smlouva o zřízení Evropského společenství pro atomovou energii (dále jen EURATOM). (Fiala, Pitrová 2009) *“Na základě těchto textů, známých jako tzv. Římské smlouvy, byly založeny další dvě organizace, čímž označení ,evropská společenství‘ zahrnovalo již tři samostatné subjekty“* (Fiala, Pitrová 2009, s. 68). Zakládající členové EHS i EURATOM byli Francie, Itálie, Západní Německo a státy Beneluxu.

Krise Společenství

Počátkem šedesátých let dvacátého století nastala v EHS krize. Dá se říci, že prvopočátkem této krize byl zamítavý postoj Francie pro připojení Velké Británie⁵. Rozhodnutí o nepřijetí Velké Británie do Společenství bylo dáno i názorem tehdejšího francouzského prezidenta de Gaulla, který prohlásil: *„Anglie je ostrovní, námořní země, která je svými peněžními a obchodními toky spojena s mnoha zeměmi. Kdyby Anglie vstoupila do Společenství, znamenalo by to jeho proměnu v kolosální atlantické společenství pod americkou nadvládou a vedením, které by Společenství rychle pohltilo.“* (Fiala, Pitrová 2009, s. 88). Francie si v té době velmi přála, aby její postavení v EHS bylo dominantní a tím, že by se do EHS začlenil její významný soupeř, by o toto teoretické postavení přišla. Proto tedy první pokus o rozšíření Společenství selhal.

---

⁴ Paul-Henri Spaak byl belgický premiér, který se velmi zasadil o vznik celní unie Benelux.

⁵ Začátkem šedesátých let začaly přijímací rozhovory nejen s Velkou Británií, ale i s Irskem, Dánskem a Norskem.

Již od počátků integrace se procesem prolínal dvojitý koncept, kterým by se Společenství mělo ubírat. Koncepte nadnárodního postupu a koncepce mezivládního postupu⁶. A právě toto dvojité rozdělení a následné dohady o lepším či horším směru byly základem krize. Hlavně Francie usilovala o to, aby se EHS přeměnilo v klasickou mezinárodní organizaci. Díky opačnému postoji ostatních členů se v červenci 1965 rozhořela krize ve Společenství naplno. Počínaje 6. červencem Francie stáhla ministra zahraničí ze zasedání Rady Evropy a také všechny své zástupce z vedení všech výborů. Tím způsobila sedm měsíců trvající neschopnost Společenství cokoli prosadit. Tento čin je dnes označován jako ‚politika prázdných křesel‘. (Fiala, Pitrová 2009)

Obnova integrace

Situace se uklidnila až koncem šedesátých let, kdy se konal Haagský summit (prosinec 1969). Priority tohoto summitu se daly shrnout do tří slov – dokončení, prohloubení a rozšíření. Co se rozšíření týče, zájem Velké Británie, Irska, Dánska i Norska stále trval. Ovšem přijetí těchto nových členů bylo podmíněno vytvořením fungující měnové unie a také jednotnou spoluprací na poli zahraniční politiky. Aby se tyto podmínky daly splnit, bylo nutno odsouhlasit určité změny ve fungování EHS, což bylo součástí priority dokončení. (Fiala, Pitrová 2009)

Výsledky summitu v Haagu lze shrnout do čtyř bodů:

- Institucím Společenství se zavedly vlastní příjmy (z cel placených při dovozu do společného trhu, ze zemědělských dávek při dovozu na společný trh a z jednoho procenta DPH vybíraného v členských státech)
- Došlo k prohloubení integračních aktivit (hlavní zájem byl tak upřen na vytvoření měnové unie)
- Posílení koordinace zahraničních politik členských států
- Dosažení souhlasu všech členských států s rozšířením Společenství

(Fiala, Pitrová 2009)

První rozšíření

Po Haagském summitu tak rozšíření o nové státy nic nebránilo. Díky tomu, že v roce 1969 si Francie zvolila nového prezidenta, zastávala Francie nový názor na připojení Velké

---

⁶ Nadnárodní koncept spočívá v ustavení nadnárodního orgánu pro kontrolu či regulaci nějakého sektoru. Kdežto mezivládní koncept spočívá ve spolupráci národních orgánů, které se dohledem nebo regulací toho sektoru zabývají. (Fiala, Pitrová 2009)

Británie ke Společenství. Již tento krok nebrala jako ohrožení její pozice, nýbrž jako pomocníka ve spolupráci při kontrole Západního Německa⁷. Nové vstupní rozhovory se tak naplno rozběhly 30. června 1970. (Fiala, Pitrová 2009)

Ve všech čtyřech zemích, se kterými Společenství zahájilo přístupové rozhovory, se konaly referenda o vstupu do EHS. V jediném Norsku si lidé zvolili nepřipojení k EHS⁸. Ostatní státy, tedy Velká Británie, Irsko a Dánsko tak vstoupily do EHS k 1. lednu 1973.

Druhé (popř. třetí) rozšíření

Po prvním rozšíření se EHS dostalo do sporu s ostatními státy v Evropě, které také stály o připojení se k EHS. Šlo především o Řecko, Portugalsko a Španělsko. Připojením těchto jižních států by došlo nejen k posílení stability v středomoří, ale i k rozvoji společného trhu. Do této doby nebyly pro vstup do EHS stanoveny žádné speciální podmínky. Stát musel pouze splňovat geografickou podmínku, a to umístění na půdě Evropy. S projeveným zájmem jižních států, které měly společnou minulost autoritativních režimů a které se z těchto režimů úspěšně vymanily, bylo dle některých hlasů v Evropském parlamentu důležité zavést i jiné podmínky. Proto se v roce 1978 vymezily další podmínky pro vstup státu do EHS, a to zásada demokratického politického systému a podmínka dodržování lidských práv a svobod. *„Společenství tímto krokem mimo jiné nepřímou potvrdilo, že se ve skutečnosti nejedná o pouhé ekonomické seskupení, ale o celek, který usiluje také o politickou jednotu.“* (Fiala, Pitrová 2009, s. 108).

Na rozdíl od prvního rozšíření, to druhé (popř. třetí) se obešlo bez referend v čekajících státech. První se k EHS připojilo Řecko (k 1. lednu 1981), následováno Portugalskem a Španělskem (k 1. lednu 1986). Tento rozdíl byl dán tím, že Řecko oficiálně požádalo o přijetí o 2 roky dříve než Portugalsko se Španělskem. (Fiala, Pitrová 2009)

Delorsova éra

Po rozšíření v roce 1986 čítalo EHS již dvanáct členů. Stávalo se tak velmi významným hráčem na poli zahraniční spolupráce. Objevovaly se proto názory, že by se EHS mělo ubírat spíše nadnárodním směrem. Nejsilnějším zastáncem nadnárodního konceptu byl Jacques

---

⁷ Západní Německo, po nástupu nového kancléře v roce 1969, zahájilo novou politiku navazování kontaktů nejen s Německou demokratickou republikou, ale také s Polskem a SSSR. (Fiala, Pitrová 2009)

⁸ Poměrem 53 ku 47 hlasů. (Fiala, Pitrová 2009, s. 102)

Delors⁹. Dle jeho názoru by se EHS mělo zabývat úkoly, které by vedly k prohloubení integrace a také k dosažení dalšího stupně ekonomické integrace, a to hospodářské a měnové unie. Dalším úkolem, který si stanovil, bylo plnění dlouhodobých cílů, které si EHS stanovilo v minulosti a které nebylo schopno naplnit. Jednalo se především o ‚*dokončení projektu volného pohybu čtyř svobod, tedy zboží, osob, služeb a kapitálu*‘ (Fiala, Pitrová 2009, s. 117).

Delors si byl vědom, že dokončení společného trhu je nezbytné pro jakékoli pokračování intergačního procesu. Pod vedením Arthura Cockfielda¹⁰ nechal v roce 1985 vypracovat tzv. bílou knihu¹¹ s názvem Dokončení vnitřního trhu. Tento dokument je také znám pod jmény Bílá kniha o vnitřním trhu, nebo Cockfieldova bílá kniha (Fiala, Pitrová 2009). Tento dokument obsahuje seznam všech omezení a překážek, které brání volnému pohybu. Dokument bariéry rozdělil do tří kategorií, a to na fyzické, daňové a technické. V Bílé knize byl také stanoven přesný termín dokončení společného trhu, k 1. lednu 1993¹².

Dalším důležitým milníkem pro EHS bylo vytvoření Jednotného evropského aktu (dále jen JEA), který byl vytvořen v prosinci roku 1985. Šlo o dokument, který se skládal z celkem třiceti čtyř článků pozměňující Smlouvy o EHS, ESUO a EURATOM. Měnil například postavení Evropského parlamentu, který se změnil z poradního orgánu na instituci spolupracující s přijímáním nové legislativy¹³. JEA přinesl definici jednotného vnitřního trhu a stanovil termín jeho dokončení. Tato část JEA vycházela z Bílé knihy o vnitřním trhu a v praxi to tak znamenalo faktické potvrzení jejího obsahu. Další části JEA se zaměřily na stanovení nových cílů Společenství, a to především na vznik hospodářské a měnové unie. (Fiala, Pitrová 2009)

2.1.4 Maastrichtská smlouva

‚*Ambiciózní plán na dokončení společného trhu se u členských zemí EHS těšil všeobecné podpoře*‘ (Fiala, Pitrová 2009, s. 127). Ovšem v roce 1989, kdy postupně padla Berlínská zeď, a měnila se politická zřízení ve východní Evropě, bylo všem jasné, že je třeba přistoupit k dalším změnám v zakládajících smlouvách. Proto se v prosinci roku 1990 sešla

---

⁹ Jacques Delors (*1925) je francouzský politik, který mezi léty 1985 – 1995 předsedal Evropské Komisi. Jacques Delors. In: *Encyclopedia Britannica* [online]. [cit. 13-03-2014]. Dostupné z: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/156721/Jacques-Delors>

¹⁰ Alfred Cockfield byl anglický komisař pro obchod (Fiala, Pitrová 2009)

¹¹ Bílá kniha je dokument, který vydává Evropská Komise. Jedná se o návrhy pro Společenství, jak mají postupovat v dané oblasti. Pokud je pak tato bílá kniha přijata Radou EU, může se stát akčním programem pro danou oblast. (http://europa.eu/legislation_summaries/glossary/white_paper_en.htm)

¹² *Completing the internal market*. [online]. 1985. Dostupné z http://europa.eu/documents/comm/white_papers/pdf/com1985_0310_f_en.pdf

¹³ Vznikla tzv. kooperační procedura, která parlamentu umožnila v rámci druhého čtení předkládat pozměňující návrhy. (Fiala, Pitrová 2009)

mezivládní konference, na které byl přijat dokument Smlouva o Evropské Unii (dále jen EU). Poprvé se tak objevuje termín EU¹⁴. Tato smlouva byla přijata na zasedání Evropské rady v Maastrichtu, a proto se tomuto dokumentu častěji říká Maastrichtská smlouva. Oficiálně byla Smlouva podepsána v únoru 1992¹⁵. Smlouva o EU byla důležitá především v tom, že přinášela posun k nadnárodnímu charakteru Společenství. Definovala tzv. tři pilíře EU, přinášela nový pojem evropské občanství, změnila zásadní cíle Společenství a změnil název Evropské hospodářské společenství na pouhé Evropské Společenství (dále jen ES). Dokument také navázal na JEA a také na Delorsovu zprávu¹⁶ co se týče měnové unie. (Fiala, Pitrová 2009)

Čtvrté rozšíření

Již na konci osmdesátých a začátku devadesátých let požádaly státy Rakousko, Kypr, Malta, Švédsko, Finsko, a opět Norsko o připojení k ES. Po úspěšné ratifikaci Smlouvy o EU byly s Rakouskem, Finskem, Švédskem a Norskem zahájeny přístupové rozhovory. Podmínkou ovšem bylo, že státy musely přímo akceptovat Smlouvu o EU, neboť další proces ratifikace u nových členských států by byl nepřijatelný. (Fiala, Pitrová 2009)

V roce 1994 proběhlo ve všech čtyřech státech referendum o připojení se k ES. Občané těchto států se v referendech vyjádřili pro vstup do ES. Ovšem v Norsku tomu bylo naopak. I když se Norské vládě povedlo vyjednat značné množství výjimek (zejména z oblasti energetiky), občané se rozhodli proti vstupu. Rakousko, Finsko a Švédsko přistoupili k ES 1. 1. 1995. (Fiala, Pitrová 2009)

2.1.5 Amsterodamská smlouva

Postupem času bylo zřejmé, že bude potřebná reforma institucí ES. V průběhu summitu v Amsterodamu v létě 1997 byl sestaven revizní dokument, který upravoval a sjednocoval znění dřívějších smluv. Na konci tohoto summitu jej ministři zahraničí členských států podepsali. Vznikla tak Amsterodamská smlouva. Díky zdlouhavé ratifikaci (podobně jako u Smlouvy o EU) vešla Amsterodamská smlouva v platnost 1. května 1999. (Fiala, Pitrová 2009)

,Amsterodamská smlouva byla především pokusem o zpřehlednění celého smluvního rámce, což se projevilo přečíslováním smlouvy o EHS a převedením písemného značení

---

¹⁴ Sice se jedná o Smlouvu o EU, ale termín ‚Evropská unie‘ ještě nemá právní subjektivitu. Tu získal až vstoupením v platnost Lisabonské smlouvy v roce 2009.

¹⁵ V platnost pak vstoupila k 1. 11. 1993.

¹⁶ Zpráva pracovní skupiny z roku 1989, ve kterém je definováno zavedení společné měny.

Smlouvy o EU do číselné podoby.‘ (Fiala, Pitrová 2009, s. 148). Další novinkou bylo zapracování základních hodnot Unie, jež jsou *„zásady svobody, demokracie, právního státu, lidská práva a další zásady společné členským státům“* (Fiala, Pitrová 2009, s. 151). Amsterodamská smlouva také přinesla prvek tzv. posílené spolupráce. Jedná se o proces, kterým se v určitých oblastech integrace předpokládá rychlejší postup některých států tak, aby jim pomalejší státy nebránily v příslušných stupních schvalování. (Tomášek, Týč 2013)

Kodaňská kritéria a Agenda 2000

Po pádu Sovětského svazu v roce 1991 už prakticky nic nebránilo s rozšiřování ES na střed a východ Evropy. Aktivita ES v oblasti rozšíření tímto směrem vyvrcholila v roce 1993, kdy v Kodani byla představena tzv. Kodaňská kritéria. Jednalo se o kritéria pro vstup do ES, které kandidátské státy musely splňovat. Požadovaly např., aby uchazečská země byla stabilní institucí zajišťující demokracii, dále zajištění dodržování lidských práv, respektování národnostních menšin, fungující tržní hospodářství a aby byla schopna ustát konkurenci v Unii. (Fiala, Pitrová 2009)

Během devadesátých let byly podepsány přístupové dokumenty s Bulharskem, Českou republikou, Estonskem, Maďarskem, Lotyšskem, Litvou, Polskem, Rumunskem, Slovenskem a Slovinskem. K rozhovorům se také připojili Kypr a Malta, kteří svůj zájem o připojení vyjádřili již v minulosti. Komise pak zkoumala připravenost těchto kandidátů. V roce 1997 Komise publikovala souhrnný dokument s názvem Agenda 2000, jež obsahoval především stanoviska k jednotlivým kandidátům. (Fiala, Pitrová 2009)

2.1.6 Smlouva z Nice

Po nějakém čase od ratifikace Amsterodamské smlouvy se ukázalo, že změny, které přinesla, neměly nijak zvlášť efektivní dopad na evropské instituce. Navíc vidina budoucího velkého rozšíření si také žádala revizi zakládajících smluv. Instituce ES byly původně založeny na počtu šesti zakládajících členů EHS a proto každé další plánované rozšíření si žádalo změnu v rozdělení křesel. (Tomášek, Týč 2013)

V roce 2000 se uskutečnila další mezivládní konference, která byla zakončena summitem v Nice. Právě na tomto summitu byla podepsána Smlouva z Nice (též nazývaná Smlouva o ES). Jedná se o revizní dokument, který řeší změny ve Smlouvě o EU, dále řeší revize institucí po plánovaném rozšíření, ale také revizi Evropského soudního dvora. Vstoupila v platnost po ratifikačním procesu 1. února 2003. (Fiala, Pitrová 2009)

Páté a šesté rozšíření

Jak bylo výše zmíněno, ES hodnotilo připravenost kandidátů na vstup do ES. Po vyhodnocení byla ustanovena tzv. laekenská skupina, která čítala Českou republiku, Slovensko, Maďarsko, Slovinsko, Kypr, Maltu, Polsko, Estonsko, Litvu a Lotyšsko. Kandidáti Rumunsko a Bulharsko byli shledáni nepřipravenými na vstup do ES. V roce 2003 proběhlo v devíti z deseti¹⁷ zemí referendum o vstupu do ES. Všechny státy tak splnily podmínky dané ES a od 1. ledna 2004 jsou členy ES.

V roce 2005 byly podepsány přístupové dohody s Bulharskem a Rumunskem. Znova se tedy rozběhl proces jejich přijetí do ES. Rumunsko a Bulharsko se tak k 1. lednu 2007 stali členy ES. (Fiala, Pitrová 2009)

Přijetí eura

Na přelomu století se v ES udály velké změny. Nejen, že se zahájila vyjednávání o přístupu největší skupiny států, ale také se ES dokázalo přetransformovat na měnovou unii. Pro přijetí jednotné měny se postupovalo dle Delorsovy zprávy, která stanovila určitý časový rámec pro měnovou integraci. V roce 1999 byla v jedenácti členských státech zavedena nová měna euro (ISO kód EUR), zatím pouze v bezhotovostní formě. O tři roky později v roce 2002 pak byly do oběhu dány mince a bankovky. (Tomášek, Týč 2013)

Přechod na společnou měnu znamenal velkou zátěž pro státy, jednalo se o náročný krok jak z hlediska organizačního tak technického. Komise proto nejednala sama, ale přizvala si k tzv. kulatému stolu odborníky a experty. Přechod od bezhotovostního platidla k fyzickému oběživu se stanovil na šest měsíců. Pro urychlení a zjednodušení byly vypracovány plány na transformaci zvláště pro velké podniky, malé a střední podniky a veřejnost. Dále byly stanovené pevné kurzy pro přepočty z národní měny na euro. *„Celý proces zavádění eura trvající půl roku byl hodnocen kladně a v jeho průběhu se nevyskytly žádné významnější technické potíže...“* (Fiala, Pitrová 2009, s. 587).

Ústavní smlouva

Mezi roky 2003 a 2004 se formovala smlouva zakládající Ústavu pro Evropu (dále jen Ústava). Měla se stát jednotným dokumentem primárního práva ES. Text byl podepsán v říjnu 2004 a skládal se z preambule a čtyř částí. V jednotlivých částech jsou ustanovení, která se

---

¹⁷ Pouze na Kypru se referendum nekonalo.

nacházel jak ve Smlouvě o EHS tak ve Smlouvě o EU. Další částí pak je Listina základních práv Unie, která vznikla současně se Smlouvou z Nice. Další důležitá rozhodnutí jsou pak uvedena v doprovodných protokolech a prohlášení. (Fiala, Pitrová 2009)

Proces ratifikace probíhal v roce 2006. Do konce tohoto roku Ústavu ratifikovalo šestnáct z dvaceti pěti tehdejších členských států ES. Co se týče Rumunska a Bulharska, tak jako tomu bylo s Maastrichtskou smlouvou, tak i Ústavu museli Rumuni a Bulhaři schválit ještě před svým připojením v roce 2007. Velikým překvapením bylo nepřijetí Ústavy ve francouzském referendu. Jednalo se o první stát, ve kterém Ústava neprošla. Další pak následovalo Nizozemí. Po tomto fiasku pak ostatní státy, které zatím referendum nevypsali, odložili hlasování na neurčito. (Fiala, Pitrová 2009)

2.1.7 Lisabonská smlouva

Nepřijetí Ústavy v roce 2006 znamenalo diskusi na poli evropské politiky. Hledaly se příčiny selhání a hlavně se hledalo východisko. Politici přišli s třemi možnostmi jak situaci řešit:

- *Zachovat původní text a pokračovat v procesu ratifikace bez ohledu na neúspěch francouzského referenda*
- *Vytvoření zcela nového textu smlouvy*
- *Zachování některých elementů smlouvy původní a buď vytvoření dokumentu nového, nebo včlenění těchto elementů do stávající Smlouvy z Nice.*

(Fiala, Pitrová 2009, s. 196-197)

Velkým posunem v projednávání nastalé situace přineslo německé předsednictví¹⁸ v druhé polovině roku 2007. Německo bylo odhodlané znovu rozběhnout vyjednávání o Ústavě. Proto svolalo mezivládní konferenci, na které se ze sporného původního znění Ústavy odebraly některé kontroverzní body. Tato konference byla ukončena v říjnu 2007 na summitu v Lisabonu, kde byl podepsán dokument, původně znám jako Reformní smlouva, ale dnes jej známe pod názvem Lisabonská smlouva. (Fiala, Pitrová 2009)

...Lisabonská smlouva je klasickým revizním dokumentem, který pokračuje v řadě zásahu do Smlouvy o EU a Smlouvy o ES, zahájených již Amsterodamskou smlouvou. (Fiala, Pitrová 2009, s. 199) Hlavním rozdílem mezi Lisabonskou smlouvou a původní Ústavou je ten, že Lisabonská smlouva vychází z původních smluv a jen je pozměňuje. Problém

---

¹⁸ Myšleno předsednictví v Radě Evropské Unie. Členské státy se co půl roku střídají v předsedání této instituce.

s Ústavou byl ten, že původní smlouvy nahrazovala novým právním dokumentem. Lisabonská smlouva tak stanovuje právní základ Unie pozměněnou Smlouvou o EU a Smlouvou o ES, kterou ale přejmenovává na Smlouvou o fungování Evropské Unie (dále jen SFEU).

Lisabonská smlouva vstoupila v platnost 1. prosince 2009, kdy prošla ratifikací ve všech členských státech. Proces ratifikace probíhal přibližně 2 roky. Ve většině členských států se o ratifikaci hlasovalo v místních parlamentech. Pouze v Irsku proběhlo referendum o podpisu Lisabonské smlouvy¹⁹.

Změn, které Lisabonská smlouva přináší, je několik. Hlavní změnou je fakt, že *„smlouva vytváří právní subjektivitu Evropské Unii a tudíž fakticky ruší pilířovou strukturu.“* (Fiala, Pitrová 2009, s. 200). Úplně tak zaniká název Evropské společenství, který je nahrazen názvem Evropská Unie. Legislativních změn je hned několik. Došlo k rozdělení procedur na řádný a zvláštní legislativní proces, a dále došlo ke změně v hlasování o přijímání změn smluv, kde již není třeba jednomyslnost, ale postačí kvalifikovaná většina (Fiala, Pitrová 2009). Lisabonská smlouva také přináší dvě nové funkce na poli evropské politiky. Tou první je stálá funkce předsedy Evropské rady²⁰ voleného na dva a půl roku. Médii je někdy tato funkce označována jako prezident EU, ale oficiálně tomu tak není. Druhou funkcí je pak pozice vysoký představitel pro společnou zahraniční a bezpečnostní politiku²¹. Ona druhá funkce je někdy přeneseně nazývána Ministr zahraničí EU, ale opět jde pouze o mediální přejmenování. V neposlední řadě pak Lisabonská smlouva přináší členským státům možnost vystoupit z EU. Fakticky se o to dosud žádný stát nepokusil, ovšem v poslední době se objevují zprávy o možném referendu o výstupu z EU ve Velké Británii²².

2.2 Pojem jednotný vnitřní trh

Ekonomická integrace, jak již bylo zmíněno, je snaha států odstranit překážky a sestrojít společný trh, který posléze vede k vytvoření vnitřního trhu. Společný trh je obecně vnímán jako jeden stupeň ekonomické integrace. Stupně ekonomické integrace znázorňuje tabulka č. 2.1.

---

¹⁹ Lisabonská smlouva. In: *EUROPA* [online]. [cit. 13-03-2014]. Dostupné z: http://europa.eu/lisbon_treaty/countries/index_cs.htm

²⁰ Předsedou Evropské rady je Herman Von Rompuy.

²¹ Vysokým představitelem pro společnou zahraniční a bezpečnostní politiku je Catherine Ashton.

²² CHAPMAN, James and Tamara COHEN. 2014. "British exit would be a disaster for EU, says Osborne." *Daily Mail*, January 16. s. 8. *Regional Business News*, EBSCOhost [cit. 13-03-2014].

Tab. 2.1 – Stupně ekonomické integrace

<i>Zóna volného obchodu</i>	Zrušení všech tarifních i kvantitativních obchodních omezení mezi dvěma a více státy, každý stát si zachovává vlastní celní předpisy a kvóty ve vztahu k jiným zemím.
<i>Celní unie</i>	Rozšíření Zóny volného obchodu a společný celní sazebník vůči třetím zemím.
<i>Společný trh</i>	Rozšíření volného pohybu zboží o volný pohyb dalších hospodářských faktorů (osob, služeb, kapitálu). Je zpravidla chráněn společnými pravidly hospodářské soutěže.
<i>Měnová unie</i>	Společný trh doplněný o společnou měnu, zahrnující měnový systém a centrální banku.
<i>Hospodářská unie</i>	Plná integrace členských států v nadnárodních orgánech odpovědných za vytváření společné hospodářské politiky včetně existence jednotného daňového systému.

(Zdroj: Fiala, Pitrová 2009, s. 422)

Bylo logické, že se Evropa snažila o sestrojení společného trhu již od počátků integrace. Již v Pařížské smlouvě bylo zdůrazněno, že společný trh je jeden ze základních kamenů Společenství. Společný trh byl v této smlouvě negativně vymezen, tedy bylo definováno, které skutečnosti jsou neslučitelné s prostorem společného trhu. Smlouva dále stanovila, že pro existenci společného trhu bude potřeba nejdříve vytvořit celní unii. Byl stanoven termín, že tohoto cíle musí být dosaženo do konce roku 1969. V praxi ale víme, že k vytvoření celní unie došlo o půl roku dříve a to v červenci 1968. Společný trh tehdy zahrnoval celní unii, volný pohyb pracovníků (pouze ekonomicky aktivního obyvatelstva, nikoli všech osob), volný pohyb služeb a volný pohyb kapitálu. Ve své době byla existence společného trhu brána jako veliký úspěch. Jak šel čas, bylo členskými státy jasné, že tehdejší podoba byla

nedostačující pro vývoj Společenství. (Šišková, 2012) Můžeme tedy shrnout, že termín společný trh je pojmem starším, nežli termín jednotný vnitřní trh.

2.2.1 Bílá kniha o vnitřním trhu

V osmdesátých letech dvacátého století bylo členským státům EHS jasné, že momentální stav společného trhu je sice v pořádku, ale bylo třeba jej revitalizovat. V této době předsedal Komisi Jacques Delors, který věděl, že je třeba společný trh posunout dále. Proto pověřit komisaře Alfreda Cockfielda, aby vypracoval dokument, ve kterém upřesní překážky bránící vývoji ekonomické integrace. Vznikla tak Bílá kniha o vnitřním trhu.

Dokument obsahovat celkem 279 opatření, které bylo nutno odstranit. Cockfield tyto překážky rozdělil do tří skupin:

- Fyzické překážky – jednalo se především o odstranění kontrol na hranicích členských států
- Technické překážky – zde se jednalo hlavně o překážky ve formě norem, licencí a také certifikátů k ověření parametrů zboží
- Daňové překážky – především co se nepřímých daní týče (daň z přidané hodnoty)

(Šišková, 2009)

Bílá kniha také obsahovala přílohu, ve které byl podrobně popsán časový harmonogram, kterým se mělo Společenství řídit při odstraňování překážek na cestě k vnitřnímu trhu. Každá z překážek byla rozepsána do jednotlivých kapitol, v nichž byl stanoven časový rámec, ve kterém se těmito překážkami měly instituce Společenství zabývat, aby je odstranili. Tato příloha počítala s dokončením všech příprav do konce roku 1992²³.

2.2.2 Jednotný evropský akt

Existence Bílé knihy o vnitřním trhu byla zásadní pro vznik Jednotného evropského aktu, který z ní přímo vycházel. Ano, řešil i otázky zakládajících smluv a měnil funkci Evropského parlamentu, ale můžeme říci, že základním přínosem JEA byla definice jednotného vnitřního trhu (dále jen JVT) a také přesný termín jeho dokončení. Tím, že JEA vycházel z Bílé knihy, tak prakticky potvrdil její obsahovou důležitost. JEA tedy přesně

---

²³ *Completing the internal Market - Annex* (Bílá kniha o vnitřním trhu - Příloha). [online]. 1985. Dostupné z: http://europa.eu/documents/comm/white_papers/pdf/com1985_0310_f_en_annexe.pdf

definoval jednotný vnitřní trh takto: „*Jednotný vnitřní trh necht' zahrnuje prostor bez vnitřních hranic, ve kterém je zajištěn volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu v souladu s ustanovením této smlouvy.*“²⁴. Z této definice pak vycházely všechny ostatní smlouvy, které tuto definici přebraly.

Jednotný vnitřní trh tak znamená nejen propojení národních trhů do prostoru bez hranic a se sjednoceným režimem, ale také znamená fungování určitých zásad. Jde například o zákaz diskriminace na základě státní příslušnosti, uznávání národních úprav (např. uznávání vysokoškolských diplomů) nebo o harmonizaci cel při obchodu s třetími zeměmi. (Šišková, 2012)

2.2.3 Budoucnost JVT – Single Market Act²⁵

Jednotný vnitřní trh existuje již dvaadvacet let. Jakkoli se může zdát, že funguje bez problémů, není tomu tak. Na problémy v jeho ‚bezchybném‘ fungování upozornil Komisi profesor a ekonom Mario Monti, který na žádost předsedy Komise José Manuela Barrosa v roce 2010 vypracoval Novou strategii pro jednotný trh, ve které definoval nové možnosti a doporučení pro budoucí vývoj JVT. Monti v ní dále píše, že jednotný trh čelí třem výzvám, které vyplývají z:

- narušení politické a sociální podpory pro integraci trhu v Evropě, kdy občané jednotný trh vnímají se strachem, někdy i s nepřátelstvím,
- nestejněměrné politické pozornosti věnované rozvoji složek jednotného trhu, což lze přičíst nedokončenému sjednocování vnitrostátních trhů,
- pocitu uspokojení, který se objevil v posledních deseti letech, jako by byl jednotný trh skutečně dokončen²⁶.

Definoval také strategie, jak se k novým výzvám postavit a jak tedy docílit znovuoživení jednotného trhu. Strategie by měla být komplexní, měla by čelit riziku nacionalismu trhu a snažit se jednotný trh rozšířit i do nových oblastí.

---

²⁴ Single European Act (Jednotný evropský akt). Dostupné z: <http://www.eurotreaties.com/singleeuropeanact.pdf>

²⁵ EVROPSKÁ KOMISE. *Akt o jednotném trhu: Dvanáct nástrojů k podnícení hospodářského růstu a posílení důvěry: Společně pro nový růst* [online]. 2011 [cit. 14-03-2014]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0206:FIN:CS:PDF>

²⁶ MONTI, Mario. *Nová strategie pro jednotný trh: Ve službách evropského hospodářství a společnosti* [online]. 2010 [cit. 14-03-2014]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/bepa/pdf/monti_report_final_10_05_2010_cs.pdf

Tato jeho zpráva se stala základem pro vypracování tzv. Single Market Act, což je v překladu Akt o jednotném trhu. Podepsán byl v Bruselu v dubnu 2011 a jeho oficiální název zní ‚Akt o jednotném trhu: Dvanáct nástrojů k podnícení hospodářského růstu a posílení důvěry‘. Název obsahuje i podtitul ‚Společně pro nový růst‘. Tato poslední věta nám znát snahu Komise nastartovat JVT do nového a ekonomičtějšího růstu.

Tento akt, jak z názvu vyplývá, obsahuje dvanáct nástrojů k nastartování růstu JVT. Každý z nástrojů je popsán v samostatné kapitole. Jde například o mobilitu občanů, přístup k financování pro malé a střední podniky, právo duševního vlastnictví, služby, jednotný digitální trh a sociální podnikání. Dle tiskové zprávy, kterou k vydání Aktu o jednotném trhu vydala Komise, má těchto dvanáct nástrojů ‚*usnadnit život všem aktérům jednotného trhu: podnikům, občanům, spotřebitelům i pracovníkům*²⁷‘.

V roce 2012 se Komise usnesla, že je potřeba Akt o jednotném trhu aktualizovat a proto vznikl Akt o jednotném trhu II. Podepsán byl v říjnu 2012. K tomuto datu schválil Evropský parlament jedenáct z dvanácti patření, které Komise představila v prvním Aktu. Ve druhém aktu Komise představila další skupinu opatření, které dle jejího názoru bylo nutno přijmout co nejrychleji. ‚*Tato opatření mají mít skutečné reálné dopady a vést občany a podniky k tomu, aby s důvěrou využívali výhod jednotného trhu*²⁸‘.

Nové priority, které Komise definovala ve druhém Aktu, byly rozděleny do čtyř oblastí – dopravní a energetické zdroje, mobilita občanů a podniků, digitální hospodářství a sociální podnikání, soudržnost a důvěra spotřebitelů. Komise plánuje všechny tyto zásady přijat do jara letošního roku.

2.3 Volný pohyb služeb jako jedna ze základních svobod

Lisabonská smlouva definuje jednotný vnitřní trh v článku 26 jako ‚*prostor bez vnitřních hranic, v němž je zajištěn volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu v souladu s ustanoveními Smluv*²⁹‘. Již výše bylo zmíněno, že tato definice přímo vychází z definice, kterou stanovil JEA v roce 1985. Volný pohyb služeb tedy spadá do čtyř svobod, které jsou v těchto dokumentech definovány.

---

²⁷ BARNIER, Michael. *Tisková zpráva k Aktu o jednotném trhu* [online]. 2011 [cit. 14-03-2014]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-11-469_cs.htm?locale=cs

²⁸ EVROPSKÁ KOMISE. *Akt o jednotném trhu II.* [online]. [cit. 14-03-2014]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/internal_market/smact/docs/single-market-act2_cs.pdf

²⁹ Čl. 26 SFEU.

Služba jako taková je vymezena v článku 57 SFEU. Služba je tedy ‚výkon poskytovaný zpravidla za úplatu, pokud nejsou upraveny ustanoveními o volném pohybu zboží, kapitálu a osob‘³⁰. Služby v tomto článku jsou definovány negativně, cokoli co není upraveno ustanoveními o ostatních svobodách, spadá do definice ‚služba‘. Dále tento článek uvádí některé činnosti, které se za služby považují. Jde o činnosti průmyslové a obchodní povahy, řemeslné činnosti a činnosti z oblasti svobodných povolání.

Volný pohyb služeb lze rozdělit na dvě části – samotný volný pohyb služeb a svobodu usazování. Volný pohyb služeb spočívá v možnosti občana členského státu provozovat službu na území jiného členského státu, tedy státu, kde nemá sídlo. Charakteristikou je dočasnost poskytování takovéto služby. Svoboda usazování je na druhou stranu možnost občana založit si na území jiného členského státu podnik nebo provozovnu, a poskytovat službu dlouhodobě. Tato problematika bude podrobněji vysvětlena v následující kapitole.

---

³⁰ Čl. 57 SFEU.

3 ROZLIŠENÍ SVOBODY USAZOVÁNÍ A VOLNÉHO POHYBU SLUŽEB

Pro hlubší zkoumání problému volného pohybu služeb je rozdělení na svobodu usazování a volný pohyb služeb stěžejní. Musí být jasné, co která činnost znamená a do které podskupiny patří. V této kapitole proto bude věnován prostor tomuto rozlišení a budou přesně definovány rozdíly mezi těmito dvěma částmi.

3.1 Svoboda usazování

Člověk, jako fyzická osoba má hned několik možností, jak svého působení v jiném členském státě dosáhnout. Může vycestovat jako pracovník, tedy v zaměstnaneckém vztahu. Může vycestovat jako osoba samostatně výdělečně činná (dále jen OSVČ). A může vycestovat také pomocí institutu právnické osoby. Svoboda usazení mu tak dává možnost svobodně působit v jiném členském státě a provozovat zde svou činnost. Nutno zdůraznit, že tato jeho aktivita musí být dlouhodobého charakteru.

Smlouva o fungování EU ve svém článku 49 stanoví, že *„svoboda usazování zahrnuje přístup k samostatně výdělečným činnostem a jejich výkon, jakož i zřizování a řízení podniků, zejména společností“*³¹. SFEU tedy říká, že fyzická osoba pokud uplatňuje svobodu usazování tak pouze jako OSVČ nebo jako právnická osoba. *„Od volného pohybu pracovníků ji zásadně odlišuje skutečnost, že v případě usazení musí jít o samostatné podnikání, o činnost provozovanou nezávisle, nikoli o závislou práci“* (Tomášek, Týč 2013, s. 233). Vysílání pracovníků tedy částečně spadá do volného pohybu služeb (poskytováním služby na území jiného členského státu) a částečně do volného pohybu osob (protože se jedná o závislou činnost).

SFEU dále stanoví, že jsou zakázána omezení svobody usazování na základě diskriminace dle státu původu. Členský stát, do kterého se osoba chystá přemístit, si proto nesmí stanovovat žádné omezení pouze pro příslušníky jiných členských států. Platí to i pro právnické osoby, cílový stát nesmí přijímat administrativní omezení pouze pro právnické osoby z jiných členských států. Jedinou výjimkou je ochrana veřejného pořádku, veřejné bezpečnosti a ochrany zdraví³².

---

³¹ Čl. 49 SFEU.

³² Čl. 52 SFEU.

3.1.1 Svoboda usazování fyzických osob

Je potřeba zdůraznit vymezení svobody usazování fyzických osob (dále jen FO) z pohledu primárního práva. SFEU stanovuje, že svobodu usazování se rozumí přístup občana členského státu k samostatně výdělečné činnosti na území jiného členského státu. Je zde tedy splněna podmínka přeshraniční mobility³³, kdy se občan rozhodne využít možnosti a přesídlit se do jiného členského státu. A ustanovení také definuje, že musí jít o samostatně výdělečnou činnost, což znamená odlišení od volného pohybu osob, popř. zaměstnanců.

Základní uvedení do volného pohybu osob

Pro lepší orientaci v problematice svobody usazování bude vhodné uvést základní informace o volném pohybu osob. Článek 21 SFEU říká, že *‘každý občan Unie má právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států’*. Jedinou podmínkou zde je, že občan EU musí mít u sebe platný doklad totožnosti, ať už se jedná o cestovní pas nebo občanský průkaz.

Co se týče pobytu na území jiného členského státu, jsou definovány tři režimy – pobyt do tří měsíců, pobyt dlouhodobý a pobyt trvalý. Pobyt *do tří měsíců* se týká především turistů. Občan členského státu má právo pobývat na území jiného členského státu po dobu tří měsíců bez jakékoli podmínky, pouze s platným průkazem totožnosti. U *dlouhodobého pobytu* (do pěti let) se stanoví tři skupiny občanů, kterých se dlouhodobý pobyt může týkat. Jsou to občané, kteří působí v hostitelském státě jako zaměstnanci nebo OSVČ, zároveň nejsou zátěží pro tamní sociální systém a mají uzavřené zdravotní pojištění. Dlouhodobý pobyt také mohou využít studenti, kteří jsou zapsáni ke studiu v hostitelském státě (např. přes studijní program ERASMUS) a disponují dostatečným množstvím peněžních prostředků. Hostitelský stát má právo na kontrolu všech těchto podmínek. Většinou se po občanech vyžadují potvrzení o pojištění, příjmech apod. Občan EU, pokud splní tyto podmínky, dostane tzv. pobytovou kartu. Třetím případem je *trvalý pobyt*. Občan EU, jež na území jiného členského státu pobýval nepřetržitě³⁴ po dobu pěti let, má právo na trvalý pobyt v tomto členském státě. Pokud občan EU trvalý pobyt dostane, neplatí již na něj podmínky dostatečných finančních prostředků na život.

---

³³ Přeshraniční prvek je stěžejní. Je to základní prvek, který musejí splňovat všechny čtyři svobody jednotného vnitřního trhu. Pokud jej nesplňují, nejedná se o pohyb v rámci jednotného vnitřního trhu.

³⁴ Občan EU může z hostitelského státu vycestovat, ovšem doba, kterou stráví mimo hostitelský stát, nemůže přesáhnout více než dva po sobě jdoucí roky.

Omezení svobody usazování FO

„Jakkoli jsou základní svobody společného trhu konstruovány velmi široce, nejsou neomezené.“ (Šišková, 2012, s. 67). Dle dříve zmíněného článku 49 SFEU je zakázána diskriminace na základě státní příslušnosti. Ovšem pokud se jedná o výkon veřejné moci, členský stát si může stanovit své podmínky. Jsou také zakázány podmínky, které omezují volný pohyb. Může se jednat například o omezení, která nedopadají na všechny občany stejně (myšleno tak, že pro občany jiného členského státu existují pravidla navíc, která musejí splňovat).

Uznávání kvalifikací a diplomů

Je jasné, že každý stát má své specifické kvalifikační požadavky pro výkon určitých povolání. Požadovat proto po občanech členských států, aby absolvovali znova proces kvalifikace v hostitelském státě, když už svou kvalifikaci získali ve státě domovském, je nelogické. Proto byl vytvořen systém vzájemného uznávání kvalifikací. Jeho úpravou se zabývá zejména směrnice 2005/36/ES o uznávání odborných kvalifikací. Tato směrnice přinesla harmonizaci v oblasti uznávání diplomů a osvědčení napříč profesemi a povoláními. Zavedla systém úrovní kvalifikací, které jsou členskými státy navzájem uznávány.

Uznávání kvalifikace ale není automatické. Směrnice stanovila tři případy, kdy k uznání dochází:

- Základní model – směrnice ukládá hostitelskému státu povinnost umožnit vykonávat profesi občanům jiných členských států, pokud splňují podmínky pro výkon této činnosti ve svém domovském státě, pod podmínkou, že je tato skutečnost osvědčena orgánem v domovském státě. Pokud k činnosti, kterou občan vykonává, není třeba v domovském státě doložit žádnou kvalifikaci, je třeba, aby žadatel doložil, že danou činnost vykonával v posledních deseti letech alespoň dva roky. V případech, kdy se postupy liší ve velkém množství bodů, může hostitelský stát požadovat po uchazeči tzv. adaptační období, nepřesahující tři roky, anebo po uchazeči může požadovat složení zkoušky způsobilosti.
- Odborná praxe – v případě profesí, kde je místo kvalifikace požadována odborná praxe hostitelský stát přihlédne k praxi absolvované v domovském státě.
- Zdravotnictví – tato oblast je specifická, protože u žadatelů se zkoumá nejen doložená kvalifikace, ale i dostatečná odborná praxe, kterou má žadatel za sebou.

(Šišková, 2012)

Směrnice také upravuje jazykovou vybavenost občana EU. Pokud žadatel chce využít uznání kvalifikace v hostitelském členském státě, musí prokázat dostatečnou jazykovou vybavenost potřebnou k výkonu dané činnosti. A v neposlední řadě je ve směrnici upraveno používání akademických titulů. Občan EU má právo na užívání svého akademického titulu, popřípadě jeho zkratky v jazyce domovského státu. Hostitelský stát ovšem může požadovat o uvádění sídla instituce, popř. komise, která akademický titul vydala³⁵.

3.1.2 Svoboda usazování právnických osob

Již výše bylo řečeno, že svoboda usazování je možná nejen pro fyzické osoby, ale i pro právnické osoby (dále jen PO). Podmínkou zde je to, že PO musí být založena dle obchodního nebo občanského práva v členském státě EU³⁶. Svoboda usazování PO můžeme dělit na primární právo usazení a sekundární právo usazení (Šišková, 2012).

Primární právo usazení

Unijní právo zaručuje možnost zakládat společnosti v jiném členském státě³⁷, ale nezaručuje právo přesunout sídlo společnosti do jiného členského státu (Šišková, 2012). Jde zde o názor, že PO jsou jakýmsi výtvozem práva domovského státu a tudíž jsou závislé na zákonech tohoto státu. Platí tedy, že PO nemají subjektivní právo (na rozdíl od FO) opustit domovský stát a zachovat si přitom svou původní právní normu. Takže pokud se PO rozhodne pro přesun svého sídla do jiného členského státu, musí tak učinit dle podmínek, které jí ukládá domovský stát a po změně sídla musí přijmout novou právní formu dle hostitelského státu. Jedinou výjimku tvoří nadnárodní společnosti, které budou popsány níže.

Toto pravidlo se uplatňuje od rozhodnutí Evropského soudního dvora (dále jen ESD) ve věci Daily Mail³⁸. Společnost Daily Mail chtěla přesunout své sídlo z Velké Británie do Nizozemí z důvodu příznivější daňové politiky. Problém byl, že si chtěla ve Velké Británii zachovat své podnikatelské aktivity. Právo Velké Británie takový přesun dovoluje, ale pouze se souhlasem ministerstva financí, který v tomto případě udělen nebyl. Daily Mail se domáhala u ESD svých práv dle článku 49 SFEU. ESD nakonec rozhodl, že *unijní právo nedává společností zřízeným podle práva jednoho státu oprávnění přesunout sídlo do státu*

---

³⁵ Čl. 53 a 54 Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2005/36/ES o uznávání odborných kvalifikací. Dostupné online z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005:255:0022:0142:CS:PDF>.

³⁶ Čl. 54 SFEU.

³⁷ Dochází tedy k zahájení podnikání na území jiného členského státu.

³⁸ Rozsudek ESD 81/87 Daily Mail.

jiného, aniž by ztratily svůj status společnosti podle práva domovského státu.’ (Šišková, 2012, s. 71).

Problém přemísťování sídel společnosti je tím složitější, protože existují dvě odlišné teorie pro posuzování právního statutu společnosti – teorie založení a teorie sídla³⁹. Teorie založení považuje za rozhodné právo, podle něhož byla společnost založena. Je tedy ‚výtvorem‘ právního řádu, ve kterém vznikla. Teorie sídla naopak považuje za rozhodné právo státu, z něhož je společnost řízena. Rozhodující je v tomto případě místo výkonu reálné činnosti společnosti⁴⁰. Reálně tak mohou nastat čtyři situace, kdy společnost bude chtít přesunout své sídlo do jiného členského státu, ale bude třeba dbát na teorii, kterou oba státy užívají. Nastalé možnosti řeší tabulka č. 3.1.

Tab. 3.1 – Přeshraniční přemístění hlavní správy při aplikaci obou teorií

SPOLEČNOST SE ROZHODLA PŘEMÍSTIT SVÉ SÍDLO ZE STÁTU A DO STÁTU B.

Stát A i B uznává teorii sídla	Stát A uznává teorii sídla Stát B teorii založení	Stát A uznává teorii založení Stát B teorii sídla	Stát A i B uznává teorii založení
Změna sídla se zachováním identit není možná, stát A neumožní odstěhování (bude požadovat zrušení společnosti) a stát B neumožní přistěhování společnosti (bude požadovat nové založení a registraci).	Změna sídla je možná, jen pokud stát A nebude požadovat zrušení společnosti, stát B umožní přistěhování a uzná společnost.	Ve státě B bude mít společnost stejné problémy jako v prvním případě.	Změna sídla je teoreticky možná bez větších problémů. V praxi se vyskytují daňové problémy – společnost odcházející do jiného státu musí zaplatit daň z tichých rezerv a kapitálových výnosů.

(Zdroj: MYNARZOVÁ, Monika. *Volný pohyb FO/PO při realizaci svobody usazování*. Ostrava, 2013. Studijní materiál předmětu *Jednotný vnitřní trh*. Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, Fakulta ekonomická, Katedra evropské integrace. str. 13)

³⁹ Incorporation theory and Real seat theory.

⁴⁰ MYNARZOVÁ, Monika. *Volný pohyb FO/PO při realizaci svobody usazování*. Ostrava, 2013. Studijní materiál předmětu *Jednotný vnitřní trh*. Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, Fakulta ekonomická, Katedra evropské integrace. str. 12

Sekundární právo usazení

PO má ve stejném rozsahu jako FO právo zřizovat pobočky, dceřiné společnosti a zastoupení v jiném členském státě. Po hostitelských státech se vyžaduje uznání těchto poboček, zastoupené nebo dceřiných společností bez ohledu na důvod založení.

Pro ilustraci výhodnosti založení pobočky v jiném členském státě může sloužit rozhodnutí ESD ve věci Centros⁴¹. Dva dánští občané založili společnost ve Velké Británii, ale s vědomím, že zde nebudou provádět jakoukoli ekonomickou činnost. Místo toho požádali o registraci pobočky v Dánsku, ve kterém chtěli skutečně obchodovat. Důvod jejich rozhodnutí byl ten, že založení společnosti ve Velké Británii není podmíněno žádným vkladem do základního kapitálu. Dánské úřady ale odmítli pobočku registrovat. ESD dal za pravdu dánským občanům, protože hostitelské státy jsou povinny pobočky uznávat, pokud je mateřská společnost legálně založena v jiném členském státě. Dánské úřady namítali obcházením dánských zákonů, ale ESD *konstatoval, že sama skutečnost, že si občané některého členského státu vyberou takový právní řád, v němž je pro ně založení nejvýhodnější, a prostřednictvím poboček pak působí i v jiných státech, nemůže být bez dalšího považováno za zneužití práva.* (Šišková, 2012, s. 72).

Nadnárodní formy obchodních společností

Pro usnadnění mezinárodního obchodu se v šedesátých letech Komise rozhodla pro harmonizaci práva obchodních společností. Původních čtrnáct směrnic, které měly harmonizovat obchodní společnosti, dodnes nebyly přijaty, alespoň ne všechny. A díky pozvolnému průběhu harmonizace práv obchodních společností v členských státech, byly vytvořeny formy obchodních společností, které se přímo řídí unijním právem. Tyto společnosti jsou regulovány nařízením Rady. Jde o evropské hospodářské zájmové sdružení, evropskou společnost a evropská družstevní společnost. (Šišková, 2012)

Evropské hospodářské zájmové sdružení (dále jen EHZS) je první forma nadnárodní společnosti, která byla představena. Řídí se nařízením č. 2137/85 ze dne 25. 6. 1985 o Evropském hospodářském zájmovém sdružení. *Účelem sdružení je usnadňovat nebo rozvíjet hospodářskou činnost jeho členů, zlepšit nebo zvýšit hospodářské výsledky této činnosti; jeho účelem není dosahování zisku pro vlastní potřebu*⁴². EHZS mohou založit dvě společnosti se sídly v jiných členských státech nebo dvě FO vykonávající činnost stanovenou nařízením v jiných členských státech, anebo společnost a FO z dvou odlišných členských

⁴¹ Rozsudek ESD C-212/97 Centros.

⁴² Čl. 3 Nařízení č. 2137/85 o Evropském hospodářském zájmovém sdružení.

států⁴³. EHZS se zakládá smlouvou, která musí obsahovat název a sídlo sdružení, předmět za kterým bylo sdružení založeno, jména nebo firmu a bydliště nebo sídlo každého člena sdružení a dobu trvání sdružení, pokud není neomezená⁴⁴. Každé EHZS může mít maximálně pět set členů. Není stanovena povinnost skládat základní kapitál při založení, ale členové se mohou domluvit na vkladech. Zisk EHZS se považuje za zisk jeho členů a pokud se objeví schodek, členové jsou povinni rozdíl uhradit. Za závazky ručí členové společně a nerozdílně. V ohledu ručení je EHZS podobné českým osobním obchodním společnostem. (Šišková, 2102)

Evropská společnost (dále jen SE⁴⁵), někdy uváděna jako evropská akciová společnost je další, mnohem větší formou obchodní společnosti. SE se řídí nařízením č. 2157/2001 o statutu Evropské společnosti. SE nevzniká jako nová společnost, ale jako transformace stávajících kapitálových společností, nebo fúzí dvou akciových společností se sídlem na území dvou různých států, nebo ji lze založit jako dceřinou společnost na území jiného členského státu. V každém členském státě se k SE přistupuje jako k akciové společnosti, založené podle práva toho státu, ve kterém se nachází. Pokud se vyskytnou otázky, které nejsou upraveny unijním právem, postupuje se dle práva členského státu, ve kterém má SE sídlo. SE při založení skládá základní kapitál ve výši 120 tis. eur. (Šišková, 2012)

Nejnovější a také poslední formou obchodní společnosti je Evropská družstevní společnost (dále jen EDS). Legislativa je upravena v nařízení č. 1435/2003 o Evropské družstevní společnosti. EDS může založit alespoň pět FO s bydlištěm alespoň ve dvou členských státech, nebo alespoň pěti FO a společnostmi, které mají bydliště alespoň ve dvou členských státech nebo se řídí právem alespoň dvou různých členských států, nebo společnostmi se sídly alespoň ve dvou členských státech⁴⁶. Základní kapitál je rozdělen na vklady a činí minimálně 30 tis. eur. Každý člen EDS ručí do výše svého upsaného vkladu. EDS se řídí nařízením rady, svými stanovami a také právními předpisy členských států. Toto je stejné jako u SE, v případě nejasností v unijním právu se přihlédne k právní úpravě družstev v členském státě.

---

⁴³ Čl. 4 Nařízení č. 2137/85 o Evropském hospodářském zájmovém sdružení.

⁴⁴ Čl. 5 Nařízení č. 2137/85 o Evropském hospodářském zájmovém sdružení

⁴⁵ Z lat. Societas Europaea.

⁴⁶ Čl. 2 Nařízení č. 1435/2003 o statutu Evropské družstevní společnosti

3.2 Volný pohyb služeb

Hlavním rozdílem mezi svobodou usazování a volným pohybem služeb je ten, že volný pohyb služeb je provozován krátkodobě. Jedná se tedy o krátkodobou ekonomickou aktivitu občana EU na území jiného členského státu. Opět platí zákaz diskriminace na základě původu poskytovatele nebo příjemce služby. Občanovi členského státu Unie musí být umožněno poskytování služby na území jiného členského státu za stejných podmínek, které platí pro obyvatele tohoto státu⁴⁷.

Poskytovatelem služby může být FO s bydlištěm ve členském státě, nebo PO se sídlem ve členském státě a poskytující službu. Příjemce služby je opět FO nebo PO, která využívá nebo si přeje službu využívat⁴⁸.

Důležité u volného pohybu služeb je zdůraznit přeshraniční prvek. Pokud se všechny prvky služby⁴⁹ odehrávají v jednom členském státě, nejedná se o volný pohyb služeb dle primárního práva EU. Unijní právo přitom rozlišuje dvojí způsob příhraničního pohybu – aktivní a pasivní.

- Aktivní přesun služby – znamená přesun poskytovatele přes hranice do jiného členského státu.
- Pasivní přesun služby – příjemce služby si sám zvolí, ve kterém členském státě bude službu přijímat.

(Tomášek, Týč 2013)

Možnost poskytovatele služby přesunout se za příjemcem do jiného členského státu je stanovena ve SFEU. Ovšem často se stává, že je velmi těžké rozeznat svobodu usazení od pouhého poskytnutí služby. Již z výše popsané problematiky svobody usazování víme, že takto usazený poskytovatel musí službu provozovat dlouhodobě, tedy musí vykazovat znak trvalosti. Při posuzování dlouhodobého či krátkodobého charakteru služby se přihlíží i k dočasnosti poskytování služby a k její pravidelnosti. Pokud si občan EU v jiném členském státě založí svou pobočku nebo dceřinou společnost, půjde samozřejmě o usazení. Pokud si ale v jiném členském státě založí pouze kancelář či jakýsi informační kiosk, půjde o poskytování služby. V tomto případě ale musí poskytovatel prokázat nezbytnost takovéto kanceláře či kiosku. (Tomášek, Týč 2013)

---

⁴⁷ Čl. 56 a 57 SFEU.

⁴⁸ Čl. 4 Směrnice č. 2006/123/ES o službách na vnitřním trhu.

⁴⁹ Služba poskytovaná v jednom členském státě poskytovatelem v témže státě a přijímána v tom samém státě. (Tomášek, Týč 2013)

SFEU neupravuje všechny typy služeb. Ve článku 58, že některé služby podléhají zvláštní regulaci. Jde o dopravní služby, bankovní služby, poštovní služby aj. V oblasti finančních služeb byl zřízen tzv. evropský pas, který poskytovatelům finančních služeb zajišťuje uznání licence, kterou získali ve svém domovském státě. Tím tak mohou poskytovat finanční služby i mimo jejich domovský stát.

Omezení volného pohybu služeb

Dle SFEU je zakázána jakákoli diskriminace na základě státu původu poskytovatele nebo příjemce služby. Platí opět výjimky vztahující se na výkon veřejné moci, a dále na ochranu veřejného pořádku, veřejné bezpečnosti a ochranu zdraví⁵⁰. Některé výjimky pro omezení volného pohybu služeb z důvodu obecného zájmu jsou upraveny v článku 36 SFEU.

„Omezení volného pohybu služeb je přípustné tehdy, pokud je členský stát schopen prokázat, že je z důvodu veřejného pořádku nebo veřejné bezpečnosti přiměřené, což znamená, že je nezbytné k dosažení příslušného cíle a že účelu jeho použití nelze dosáhnout jinými prostředky.“ (Tomášek, Týč 2013, s. 223). V případech veřejného zdraví jde většinou o případy omezení přístupu ke zdravotnickým profesím. Po lékařích jsou vyžadovány jazykové zkoušky, aby prokázali dostatečnou jazykovou vybavenost při poskytování zdravotnických služeb, aby pacienti plně rozuměli co se s nimi děje. (Tomášek, Týč 2013)

Již výše bylo řečeno, že uznávání diplomů a kvalifikací může způsobovat překážky pro volný pohyb čtyř svobod. Směrnice o uznávání odborných kvalifikací se také zabývá tímto problémem a na rozdíl od svobody usazování je její přístup benevolentnější. Uvádí celou řadu povinností, od kterých musí hostitelský stát poskytovatele služby osvobodit. Jedná se například o povinné členství ve specializovaných komorách, povinnou registraci pro účely sociálního zabezpečení, apod. Dále také stanoví rozsah ohlašovací povinnosti, kterou lze na poskytovateli vyžadovat. (Šišková, 2012)

Směrnice o službách na vnitřním trhu

Do roku 2006 byla jedinou právní úpravou volného pohybu služeb SFEU. Po dlouhých jednáních byla právě v roce 2006 přijata směrnice č. 2006/123/ES o službách na vnitřním trhu. V mnoha směrech měla usnadnit přeshraniční poskytování služeb, ovšem ve skutečnosti

---

⁵⁰ Čl. 51-54 SFEU.

se směrnice nevztahuje na všechny služby. Z její působnosti jsou vyňaty například dopravní, finanční, zdravotnické služby. (Šišková, 2012)

4 SMĚRNICE O SLUŽBÁCH

Od roku 1993, kdy je jednotný vnitřní trh dokončen se objevují názory, že sice došlo k jeho dokončení, ale k dokonalosti má pořád daleko. Komise proto nechává pravidelně vypracovávat hodnotící zprávy o stavu JVT. A právě z těchto zpráv bylo zřejmé, že potenciál JVT není naplno využíván. A právě i proto bylo nutné vytvořit jednotnou právní úpravu volného pohybu služeb, kterou by se členské státy řídily.

4.1 Časový vývoj projednávání

V devadesátých letech bylo chloubou EU dokončený vnitřní trh. Realita ale nebyla tak růžová a to právě v oblasti služeb. Volný pohyb služeb nebyl zdaleka využíván tak, jak by mohl být. Proto bylo zapotřebí sestavit novou strategii pro budoucí vývoj.

4.1.1 Lisabonská strategie

Na zasedání Evropské rady v roce 2000 byla přijata tzv. Lisabonská strategie. Všichni členové se tehdy shodli na tom, že EU potřebuje radikální přeměnu své ekonomiky. Termín na dosažení vytyčených cílů byl rok 2010.

Lisabonská strategie sebou nesla tyto směry nápravy:

- Bylo třeba zvýšit zaměstnanost tak, aby v roce 2010 byla míra zaměstnanosti EU v průměru 70%.
- Vytvoření znalostní ekonomiky a znalostní společnosti (jednalo se především o možnost přístupu k internetu ve veřejné správě, na školách a v podnikání).
- Provádět ekonomické reformy (vytvořit plně funkční vnitřní trh, odstranit překážky podnikání, apod.).
- Modernizovat evropský sociální model (zejména reformou penzijního a zdravotního systému).
- Pečovat o kvalitu života.⁵¹

Dá se říci, že hlavním cílem Lisabonské strategie bylo právě zvýšení zaměstnanosti. Ale pro účely této diplomové práce je potřeba zdůraznit cíl vytvořit plně funkční vnitřní trh.

Strategie byla tedy přijata a EU teď měla cestu, kterou se měla vydat. V roce 2004 byla vydána hodnotící zpráva⁵², která konstatovala, že Lisabonská strategie není dostatečně

---

⁵¹ URBAN, Luděk. Lisabonská strategie a vnitřní trh. *Euroskop.cz* [online]. [cit. 27-03-2014]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8742/sekce/lisabonska-strategie-a-vnitri-trh/> .

⁵² Wim Kokova zpráva.

sledována. Sice se dařilo zvyšovat zaměstnanost, ale nebylo možné dosáhnout cíle do roku 2010. Také ve znalostní ekonomice se nepostupovalo tak rychle, jak bylo třeba. Zde byly příčiny zejména v nedostatečném financování vývoje a výzkumu, atd.

Ani v oblasti vnitřního trhu, zejména volného pohybu služeb, nebylo dosahováno požadovaných výsledků. To ukázala hlavně zpráva Stav vnitřního trhu z roku 2002⁵³. V ní byly definovány dva typy překážek, které stále na sektor služeb působí. Jsou to právní překážky (většinou se jedná o překážky v právních rádech členských zemí) a překážky jiného než právního charakteru (zde jde především o kulturní a jazykové bariéry). Tato zpráva tak ukázala, že existují nejen právní překážky, tedy ty odstranitelné, ale že se musí počítat i s těmi, které nelze přímo odstranit pomocí legislativy. Komise EU se pak o rok později ve svém sdělení Internal Market Strategy – Priorities 2003-2006⁵⁴ zavázala, že do konce roku 2003 předloží návrh směrnice o službách. Dle tohoto dokumentu by měla *směrnice stanovit jasný a vyvážený právní rámec, který bude zaměřen na zjednodušení podmínek pro přeshraniční poskytování služeb*⁵⁵. Komise tento termín nedodržela o jeden měsíc, neboť návrh směrnice o službách byl představen v lednu 2004.

4.1.2 Návrh směrnice o službách na vnitřním trhu

Důležitost vypracování jednotné právní úpravy volného pohybu služeb spočívala především v tom, že služby tvoří nejvyšší příjem HDP v EU. Patří mezi nejrychleji rostoucí odvětví obchodu a jednotná úprava je proto nezbytná. V lednu roku 2004 byl představen návrh směrnice o službách na vnitřním trhu⁵⁶. Někdy se mu také říká Bolkesteinův⁵⁷ návrh.

Návrh představuje cíle a funkce, které by budoucí směrnice měla obsahovat. *Cílem tohoto návrhu je především poskytnout právní rámec, který bude eliminovat překážky svobody usazování a volného pohybu služeb mezi členskými státy. Bude dávat jak poskytovatelům, tak i příjemcům služeb právní jistotu, kterou potřebují k vykonávání těchto dvou základních svobod zakotvených ve Smlouvě*⁵⁸.

---

⁵³ EU. The state of the Internal market for services. In: <http://eur-lex.europa.eu/>. [online]. 2002. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2002:0441:FIN:EN:PDF>.

⁵⁴ Internal Market Strategy – Priorities 2003 – 2006. [online]. 2003. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52003DC0238&from=EN>.

⁵⁵ This Directive will establish a clear and balanced legal framework aiming to facilitate the conditions for establishment and cross-border service provision.

⁵⁶ Proposal for a directive on services in the internal market. [online]. 2004. Dostupné ke stažení z: <http://www.mpo.cz/dokument26782-strana2.html>

⁵⁷ Frits Bolkestein byl komisař pro vnitřní trh mezi léty 1999-2004.

⁵⁸ The objective of the proposal for a Directive is to provide a legal framework that will eliminate the obstacles to the freedom of establishment for service providers and the free movement of services between the Member States, giving both the providers and recipients of services the legal certainty they need in order to exercise these

Velmi významnou částí tohoto návrhu pak jsou dva body, které pro eliminaci překážek pro svobodu usazování a volného pohybu služeb stanovují dva základní principy. Pro odstranění překážek pro svobodu usazování návrh doporučuje zřízení jednotných kontaktních míst. Jde o místa, která budou podnikatelům zjednodušovat administrativní procedury, které podstupují při vyjednávání pro usazení v jiném členském státě. Návrh také řeší to, že tyto administrativní práce se budou moci organizovat pomocí elektronické pošty. Pro odstranění překážek při volném pohybu služeb pak návrh přináší staronový princip země původu. Podle tohoto principu platí, že poskytovatel služby, který se usazen v jedné členském státě a poskytuje zde své služby dle právního řádu tohoto státu, může tyto služby poskytovat i v jiném členském státě. Tento princip také znamená, že původní členský stát je zodpovědný za efektivní dohled nad poskytovatelem služby, usazeného na jeho území, i když tento poskytovatel poskytuje své služby mimo tento původní členský stát. Další opatření, které návrh přináší, jsou např. zvýšení kvality služeb, vytvoření administrativní spolupráce mezi členskými státy a také posílení práv příjemců.

Důležitým bodem v tomto návrhu je také to, že deklaruje sám sebe jako pouhý rámec pro budoucí směrnici. Necílí na stanovení detailních pravidel nebo na harmonizaci v členských státech. Místo toho řeší výlučně otázky, které jsou nezbytné pro hladké fungování vnitřního trhu.

Návrh také obsahoval harmonogram pro odstranění překážek. Prvním bodem tohoto harmonogramu byla implementace směrnice o službách. Návrh stanovil deadline do konce roku 2005. Jak se později ukázalo, tento termín byl nedosažitelný.

Proces přijímání návrhu se protáhl na více jak dva roky. Po přednesení návrhu v Komisi panem Bolkesteinem návrh Komise předala Evropské radě a Evropskému parlamentu již v únoru 2004. Od března se vedla diskuze v Evropské radě. Evropská parlament si vyžádal názor svých dvou poradních orgánů – Hospodářského a sociálního výboru a Výboru regionů. Názor Výboru regionů byl předán v září 2004 a názor Hospodářského a sociálního výboru až v únoru 2005. Mezi tím probíhaly diskuze v Evropské radě, které trvaly až do listopadu 2005. Evropský parlament se dostal k prvnímu čtení návrhu směrnice až v únoru 2006, kdy následně předal Komisi svůj pozměňující návrh směrnice. V dubnu 2006 pak Komise přijala pozměňující návrh směrnice. Ten pak předala Evropské radě a Evropskému parlamentu. V Evropském parlamentu pak proběhlo druhé čtení, v listopadu 2006. Po tomto druhém čtení

---

two fundamental freedoms enshrined in the Treaty. (*Proposal for a directive on services in the internal market. 2004. Second paragraph of the Summary.*)

opět parlament předal Komisi pozměňující návrh směrnice. Ta jej přijala v listopadu. V prosinci pak Evropská rada schválila druhý pozměňující návrh směrnice a 12.12 2006 byla směrnice o službách na vnitřním trhu podepsána v Evropském parlamentu a v Komisi⁵⁹.

Implementace směrnice o službách měla probíhat do 28. 12. 2009. *„V tom, zda a jak jednotlivé členské státy normu ve vymezeném časovém intervalu provedly, se nezřídka odrážely i jejich postoje v průběhu legislativního procesu, který vedl k jejímu přijetí.“* (Krutílek, Kroupová 2012, s. 4). V ČR s implementací nebyl problém, česká vláda tuto směrnici vítala a už v průběhu projednávání byla jednoznačně pro její existenci. Ovšem v případě jiných států byla Komise nucena přistoupit k vyměření sankce za porušení povinností. Např. Německu byla vyměřena pokuta ve výši 140 tis. € (Krutílek, Kroupová 2012). V právním řádu ČR je směrnice obsažena v zákoně č. 222/2009, o volném pohybu služeb.

4.2 Směrnice 2006/123/ES o službách na vnitřním trhu

Po několikaletém vyjednávání a následném přijímání byla nakonec směrnice 2006/123/ES o službách na vnitřním trhu (dále jen SoS) hotova. V této podkapitole bude provedena její analýza.

Každá směrnice, kterou EU vydá, má stejnou skladbu. Na začátku je jasně stanoveno, o jaký dokument se jedná a jaký den byl přijat. Další část pak tvoří důvody, proč se Evropský parlament a Rada EU⁶⁰ rozhodli pro přijetí směrnice. SoS v této části obsahuje 118 odstavců, ve kterých jsou tyto důvody popsány. Uvádí se zde především důležitost mít směrnicí vypracovanou, dále jsou zde zmíněny překážky, které byly stanoveny se zprávě o stavu vnitřního trhu služeb z roku 2002 a které je třeba odstranit. Dalším odstavcem se dáno, že se tato směrnice vztahuje jak na volný pohyb služeb, tak na svobodu usazování. Stanovuje si zde i cíl, kterého má směrnice dosáhnout. Cíle tedy je *vytvoření právního rámce pro zajištění svobody usazování a volného pohybu služeb mezi členskými státy*⁶¹. Další částí pak jsou odstavce, které stanovují, koho se SoS týká a koho ne. V důvodech je dále uvedeno, že SoS se vztahuje na služby, které jsou poskytovány za hospodářské protiplnění, ale ne na všechny.

---

⁵⁹ EUR-Lex. *EUR-Lex: Access to European Union law* [online]. [cit. 30-03-2014]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/procedure/EN/188810>.

⁶⁰ S ohledem na návrh Komise, na stanovisko Hospodářského a sociálního výboru, na stanovisko Výboru regionů a v souladu s postupem stanoveným v článku 251 Smlouvy.

⁶¹ Směrnice 2006/123/ES, odstavec č. 12.

Z působnosti SoS jsou vyloučeny finanční, dopravní, zdravotní, audiovizuální a sociální služby a také hazardní hry. V důvodu č. 30 je uvedeno, že již existuje rozsáhlý soubor soudních rozhodnutí v oblasti volného pohybu služeb a tato směrnice je právě na těchto rozhodnutích založena a také je doplňuje. SoS je také mimo jiné v souladu se směrnicí o uznávání odborných kvalifikací, o které byla řeč výše.

V dalších odstavcích, které uvozují vlastní SoS, jsou definovány některé základní pojmy, které se v SoS objevují. Odstavec 36 definuje osobu poskytovatele, jako FO, která je příslušníkem členského státu, nebo jako PO, která se v členském státě zabývá poskytováním služeb a využívá tak svobody usazování nebo volného pohybu služeb. Odstavec 38 definuje právnické osoby, které jsou ve smyslu SFEU všechny právní subjekty, které byly založeny dle právního řádu členského státu nebo se tímto právním řádem řídí. Odstavec 40 definuje pojem naléhavý důvod obecného zájmu. Jedná se o důvody veřejného pořádku, veřejné bezpečnosti a ochrany veřejného zdraví. Dále zde spadají i důvody ochrany spotřebitele, ochrany příjemce služeb, ochrany pracovníků, ochrany životního prostředí atd.⁶². V odstavci 41 je více rozveden pojem veřejný pořádek. Ten zahrnuje ochranu před skutečnou a závažnou hrozbou pro základní zájmy společnosti. Může se jednat např. o otázky lidské důstojnosti, ochrany nezletilých osob a ochrany obyvatelstva.

Důvody, uspořádané do odstavců dále řeší, co je třeba ještě udělat, aby došlo ke zjednodušení pro malé a střední podnikání. Pro tento účel jsou touto směrnicí zavedeny jednotná kontaktní místa (dále jen JKM). V odstavci 48 jsou definovány jako místo, jehož prostřednictvím může poskytovatel splnit veškeré potřebné formality a postupy. Počítá se zde s tím, že bude možno tyto postupy a formality plnit pomocí elektronické korespondence. Dále následuje dalších několik odstavců, ale pro účel této kapitoly není třeba je dále rozebírat.

Směrnice jako taková je rozdělena na osm kapitol, kde každá z nich obsahuje vlastní články směrnice. Nyní budou tyto kapitoly rozebrány.

4.2.1 Kapitola I.

První kapitola SoS obsahuje obecná ustanovení, která jsou popsána ve čtyřech člancích. Článek (dále jen čl.) 1 nám tedy definuje předmět této směrnice. Předmětem SoS je svoboda usazování a volný pohyb služeb. Další odstavce pak popisují, co vše nespadá do předmětu směrnice. Můžeme tak říci, že předmět SoS není liberalizace služeb obecného hospodářského

---

⁶² Více v odstavci č. 40 Směrnice.

zájmu, rušení monopolů na poskytování služeb, nejsou jí dotčena opatření na ochranu kulturní a jazykové rozmanitosti, a nejsou jí dotčeny předpisy z oblasti trestního a pracovního práva.

Čl. 2 se zabývá oblastí působnosti směrnice. *Ze služeb poskytovaných poskytovateli usazenými v některém členském státě se směrnice nevztahuje na oblast daní a 12 konkrétních sektorů služeb* (Zachoval, 2009, s. 33). Tyto služby jsou:

- služby obecného nehospodářské povahy,
- finanční služby,
- služby a sítě elektronických komunikací,
- dopravní služby,
- služby agentur zprostředkovávající dočasné práce,
- zdravotní služby,
- audiovizuální služby,
- hazardní a sázkové hry,
- činnosti spojené s výkonem veřejné moci,
- sociální služby,
- soukromé bezpečnostní služby,
- notářské služby a služby poskytované soudními vykonavateli.

V čl. 3 je upraven vztah směrnice k ostatním právním předpisům EU. Stanoví, že pokud dojde k rozporu ustanovení v této směrnici s ustanoveními jiných předpisů Unie, mají tato ustanovení přednost⁶³.

Čl. 4 obsahuje definice pojmů. Některé definice byly obsaženy již v úvodu směrnice a zde se objevují znova. Článek definuje pojmy služba (jakákoli samostatná výdělečná činnost poskytovaná zpravidla za úplatu), poskytovatel (viz. definice výše), příjemce (jakákoli FO, jež je občanem EU, nebo PO, usazená v členském státě, která pro profesní nebo neprofesní účely využívá nebo si přeje využívat službu), členský stát usazení (členský stát, kde je poskytovatel usazen), usazení (skutečné provozování činnosti po neurčitou dobu), povolovací režim (každý postup, dle kterého musí poskytovatel nebo příjemce postupovat, aby od příslušného orgánu získal rozhodnutí o dovození poskytování nebo výkonu služby), atd.

---

⁶³ Jde především o směrnici 96/71/ES o vysílání pracovníků, nařízení Rady č. 1408/71 o uplatňování systému soc. zabezpečení pro zaměstnance, směrnice č. 89/552/EHS o koordinaci některých právních a správních předpisů upravujících televizní vysílání a směrnice 2005/36/ES o uznávání odborných kvalifikací.

4.2.2 Kapitola II.

Druhá kapitola přináší články, které by měly vést ke správnému zjednodušení svobody usazování a volného pohybu služeb. Jde tedy o jednu z hlavních částí směrnice, neboť cíl zjednodušení usazování a volného pohybu služeb byl stanoven již v dokumentu Internal Market Strategy – Priorities 2003-2006.

Odstavec 3 článku 5 ukládá členským státům povinnost uznat jakýkoli doklad z jiného členského státu, který opravňuje dotyčného k výkonu činnosti na území jeho domovského státu. Nesmí po uchazeči vyžadovat originál, ověřenou kopii ani ověřený překlad. Toto se nevztahuje na případy ochrany veřejného zájmu a veřejného zdraví a dále na doklady uvedené v čl. 7 odst. směrnice o uznávání kvalifikací. Jde zejména o doklady o státní příslušnosti, osvědčení o usazení, o odborné kvalifikaci atd.

4.2.2.1 Jednotná kontaktní místa

Jedním z nových institutů, které SoS přináší, jsou právě JKM. Jejich definice je již obsažena v úvodu směrnice a proto následující články řeší povinnosti členských států pro provozování JKM. Čl. 6 stanoví, které postupy a formality mohou provozovatelé plnit pomocí JKM. Jde především o *„veškeré postupy a formality potřebné pro přístup k činnostem poskytování služeb, zejména veškerá prohlášení, ohlášení a žádosti nezbytné k povolení příslušných orgánů – včetně žádosti o zapsání do registru, rejstříku nebo databáze, nebo pro registraci u profesního subjektu nebo sdružení“* a *„veškeré žádosti o povolení nutné pro výkon jejich činnosti poskytování služeb“*.

Čl. 7 upravuje povinnosti členských států zajistit poskytovatelům a příjemcům služeb přístupnost následujících informací:

- požadavky vztahující se na poskytovatele usazené v jiném členském státě, zejména na postupy a formality nutné k přístupu k poskytování služeb,
- kontaktní údaje příslušných orgánů,
- způsob a podmínky přístupu k registrům a databázím poskytovatelů a služeb,
- opravné prostředky, které jsou dostupné v případě sporů mezi příslušnými orgány a poskytovatelem nebo příjemcem,
- kontaktní údaje sdružení nebo organizací, od kterých mohou poskytovatelé nebo příjemci získat dodatečnou praktickou pomoc.

Čl. 7 dále uvádí, že informace musejí být poskytnuty jasným a srozumitelným jazykem, v jasné a jednoznačné podobě, aby byly dostupné na dálku pomocí elektronických prostředků a aby byli průběžně aktualizovány. Dále je členským státům uložena povinnost zajistit, aby JKM reagovaly co nejrychleji na jakoukoli žádost o informace a v případě, že je žádost chybná, o tom neprodleně informovali žadatele. Důležité je zdůraznit, že SoS neukládá JKM povinnost poskytovat jakékoli právní poradenství. JKM poskytuje „*obecné informace o způsobu, jakým se požadavky obvykle vykládají nebo uplatňují.*“⁶⁴

Pro zjednodušení, ale také pro potřebu rychlejšího provozu JKM se v čl. 8 píše, že členské státy zajistí, aby veškeré postupy a formality byly možné provádět pomocí elektronických prostředků. Toto ustanovení se netýká inspekční prostor, ve kterých se služba provozuje, ani fyzické kontroly schopností nebo osobní bezúhonnosti poskytovatele.

4.2.3 Kapitola III.

Následující kapitola upravuje zejména svobodu usazování poskytovatelů služeb. Má celkem sedm článků, které jsou ještě dále rozděleny na dva oddíly.

Čl. 9 upravuje zásady povolovacích režimů, kde zakazuje vázat poskytování služby na povolovací režim (Zachoval, 2009). Opět zde existují výjimky, kdy je povolovací režim možno použít. Jde o případy, kdy je povolovací režim nastaven nediskriminačně, nebo je povolovací režim opodstatněn důvodem obecného zájmu, anebo pokud cíle nelze dosáhnout pomocí méně omezujících opatření.

Následující článek upravuje podmínky pro udělení povolení. Zde je hned v prvním odstavci řečeno, že povolovací režimy jsou postaveny na určitých kritériích, který vylučují diskreční pravomoc⁶⁵ správních orgánů. Dále jdou uvedeny vlastnosti těchto kritérií, která musí být nediskriminační, opodstatněná důvodem obecného zájmu, jasná a jednoznačná, objektivní, atd.

Čl. 10 odst. 3 je důležitý, neboť zdůrazňuje, že se podmínky pro udělení povolení nesmějí překrývat s jinými požadavky, které jsou rovnocenné a srovnatelné s těmi, kterým již poskytovatel podléhá ve svém domovském státě. Nemusí tak znova dokládat a potvrzovat některá fakta. V odst. 5 je dále uvedeno, že povolení se udělí neprodleně poté, co bylo zjištěno splnění podmínek na straně poskytovatele. Každé takovéto rozhodnutí musí být ovšem napadnutelné u soudů nebo jiných odvolacích orgánů. V režimu povolování je také potřeba zmínit tzv. tichý souhlas. Jedná se o institut, který chrání žadatel v případech

⁶⁴ Čl. 7 odst. 6 Směrnice o službách na vnitřním trhu.

⁶⁵ Pravomoc správních orgánů samostatně a nezávisle rozhodnout o věci.

nečinnosti úřadů. Pokud uběhla předem stanovená lhůta pro vyřízení žádosti a žadatel stále nemá vyjádření příslušného úřadu, nastupuje tichý souhlas, který znamená, že povolení bylo uděleno. (Zachoval, 2009)

Doba platnosti povolené je upravena v čl. 11. Doba platnosti povolení nesmí být omezená, tudíž povolení vydané příslušným orgánem je neomezené. Článek ale uvádí několik výjimek. Jde o příklady, kdy počet povolení omezuje z důvodů naléhavého obecného zájmu apod. Členským státům se zde nijak neruší pravomoc povolení odebrat a to v případě, že již nadále poskytovatel neplní podmínky pro jeho udělení.

V případech, kdy je omezen počet povolení a je třeba rozhodnout mezi několika uchazeči, se členské státy rozhodují na základě výběrového řízení, které zaručí nestranné a spravedlivé rozhodnutí⁶⁶. Povolovací postupy musejí být dále jasné a zveřejňované předem a musejí zaručovat, že jejich posouzení bude objektivní a nestranné⁶⁷. Stanoví se přiměřená lhůta na vyřízení žádostí. Tato lhůta musí být předem stanovena a zveřejněna. Příslušný orgán má právo lhůtu jednou prodloužit, pouze však o omezenou dobu. Žadatel v takovém případě musí být o prodloužení informován ještě před skončením původní lhůty⁶⁸.

Druhý oddíl třetí kapitoly obsahuje dva články, které oba redukuje požadavky na poskytovatele služeb. Čl. 14 upravuje zakázané požadavky, které nesmějí členské státy po poskytovatelích požadovat. Na prvním místě jsou opět jakékoli diskriminační požadavky, přímo či nepřímo založené na státní příslušnosti žadatele. Dále to pak jsou požadavky na usazení se pouze v jednom členském státě. Poskytovatel může být usazen ve více členských státech, dle svého uvážení. Požadavek zvolit si mezi svou hlavní a vedlejší provozovnou je také zakázán.

Ve čl. 15 jsou pak uvedeny požadavky, které podléhají hodnocení. Jde o hodnocení požadavků, které členské státy mají zakotveny ve svých právních řádech. Především se jedná o požadavky, které podmiňují přístup k poskytování služeb. Členské státy také mají za úkol prověřit, zda tyto požadavky jsou nediskriminační, nezbytné a přiměřené⁶⁹. Komise požaduje, aby každý stát vypracoval hodnotící zprávu, ve které budou uvedeny požadavky, které si členský stát chce ponechat a které chce zrušit nebo zmírnit. Termín pro odevzdání této hodnotící zprávy byl stanoven do 28. prosince 2009. Lhůta na zhodnocení zprávy byla tři měsíce a Komise v těchto třech měsících rozhodla o slučitelnosti podmínek s právem Unie.

---

⁶⁶ Čl. 12 Směrnice o službách na vnitřním trhu.

⁶⁷ Čl. 13 odst. 1 Směrnice o službách na vnitřním trhu.

⁶⁸ Čl. 13 odst. 3 Směrnice o službách na vnitřním trhu.

⁶⁹ Čl. 15 odst. 3 Směrnice o službách na vnitřním trhu.

4.2.4 Kapitola IV.

Volný pohyb služeb jako takový je upraven v kapitole čtvrté. Ta je opět rozdělena na dva oddíly a celkem šest článků. Články prvního oddílu řeší volný pohyb služeb a také s ním související výjimky.

Členské státy mají povinnost respektovat právo poskytovatele poskytovat služby na území jiného členského státu. Také mají povinnost zajistit volný přístup k poskytování takovéto služby na jeho území. Členské státy dále nesmějí podmiňovat přístup k poskytování nebo k výkonu této činnosti na jejich území, pokud tyto podmínky nedodržují zásady nediskriminace, nezbytnosti a přiměřenosti⁷⁰.

V odst. 2 čl. 16 pak následují vyjmenované požadavky, které jsou členským státům zakázány omezovat volný pohyb služeb. Jedná se např. *o povinnost poskytovatele být na území členského státu usazen, povinnost poskytovatele být držitelem průkazu totožnosti konkrétně vydanému pro daný výkon činnosti*, apod.

Čl. 17 a pak obsahuje paušální výjimky, na které se ustanovení čl. 16 nevztahuje (Zachoval, 2009). Jedná se zejména o poštovní služby, na služby zpracování odpadů, na činnosti soudního vymáhání dluhů, na autorská práva, na úkony vyžadující přítomnost notáře, atd⁷¹. Čl. 18 pak obsahuje individuální výjimky.

Oddíl druhý upravuje práva příjemců služeb. Stanovuje zakázaná omezení, kterými jsou povinnost opatřit si povolení u příslušných orgánů pro příjem služby anebo diskriminační omezení, které omezí příjem finanční pomoci na základě skutečnosti, že poskytovatel je usazen v jiném členském státě⁷². Čl. 20 pak nepřipouští diskriminaci na základě místa bydliště příjemce služby.

Ve čl. 21 je upravena pomoc příjemcům služeb, která se stává zejména v poskytování informací, které jsou poskytovány jasně a jednoznačně a jsou snadno dostupné na dálku prostřednictvím elektronických prostředků. Členské státy mohou touto povinností ustanovit JKM nebo jakákoli jiná střediska⁷³.

4.2.5 Kapitola V.

Dalších šest článků, spadajících do kapitoly páté upravují kvalitu služeb. Čl. 26 stanovuje poskytovatelům služeb zpřístupnit informace o sobě a zveřejnit podmínky související s poskytovanou službou (Zachoval, 2009).

⁷⁰ Čl. 16 odst. 1 Směrnice o službách na vnitřním trhu.

⁷¹ Čl. 17 Směrnice o službách na vnitřním trhu.

⁷² Čl. 19 Směrnice o službách na vnitřním trhu.

⁷³ Např. Evropská síť spotřebitelských středisek nebo Euro Info centrum.

Členský stát musí zajistit, aby poskytovatelé zpřístupnili informace o sobě samých. Jde zejména o tyto informace:

- firma, či jméno poskytovatele, jeho sídlo a právní forma,
- název rejstříku, ve kterém je poskytovatel zapsán a registrační číslo,
- v případě regulovaného povolání – u jakého subjektu je poskytovatel zapsán, profesní titul a kde jej získal,
- případnou existenci poprodejních záruk, které nevyžaduje zákon,
- základní charakteristika služby,
- atd.⁷⁴

Členský stát má dále povinnost zajistit, aby informace sdělované poskytovatelem byly sdělovány z jeho vlastního podnětu, aby byly snadno přístupné příjemci služby pomocí elektronické cesty a aby byly informace obsaženy v dokumentech, které dodává poskytovatel příjemci⁷⁵. Příjemce má právo od poskytovatele žádat sdělení informací, které nebyly vyjmenovány v odst. 1 a 2. Jde např. o informace o ceně služby, pokud není stanovena předem, informace o kodexech chování, které se na poskytovatele vztahují, atd.⁷⁶

Ustanovení čl. 23 upravují možnosti členského státu požadovat po poskytovatelích pojištění profesní zodpovědnosti a záruky. Jde především o poskytovatele, kteří poskytují služby s přímým a určitým rizikem na zdraví a bezpečnost příjemce nebo třetí osoby. Členský stát nemůže po poskytovateli takovéto služby požadovat zvlášť pojištění profesní zodpovědnosti, pokud se poskytovatel prokáže dokladem o tomto pojištění uzavřeném u pojistitele z jiného členského státu.

Čl. 25 upravuje všeoborové činnosti. Členský stát musí zajistit, aby se na poskytovatele služeb nevztahovaly požadavky, které jim přikazují výkon pouze jedné činnosti nebo které omezují společné vykonávání jiné činnosti. Opět jsou vzápětí vyjmenovány výjimky⁷⁷.

Poslední dva články se zabývají politikou v oblasti kvality služeb a řešením sporů. Členské státy by měly přijímat doprovodná opatření pro zlepšení kvality služeb. Může jít o sestavení nezávislých týmů na posuzování kvalit služeb, nebo sestavení charty kvality. Také zajistí snadný přístup k těmto informacím, opět prostřednictvím elektronických cest⁷⁸. Čl. 27 pak ustanoví, že členské státy musejí přijmout opatření nezbytná k zajištění možnosti

---

⁷⁴ Čl. 22 odst. 1 Směrnice o službách na vnitřním trhu.

⁷⁵ Čl. 22 odst. 2 Směrnice o službách na vnitřním trhu.

⁷⁶ Čl. 22 odst. 3 Směrnice o službách na vnitřním trhu.

⁷⁷ Regulovaná povolání, u nichž by mohlo docházet ke střetu zájmů a nekorektnosti a služby z oblasti certifikace a akreditace, kde je třeba zajistit jejich nestrannost a nezávislost.

⁷⁸ Čl. 26 Směrnice o službách na vnitřním trhu.

příjemce zaslat poskytovateli stížnost. Dále musejí přijmout opatření k zajištění toho, aby poskytovatelé dodržovali povinnosti stanovené směrnicí.

4.2.6 Kapitola VI.

Kapitola šestá upravuje správní spolupráci. Jedná se o vzájemnou pomoc správních orgánů a jde především o sdílení informací. Členské státy tak mají povinnost zajistit, aby poskytovatelé služeb poskytli příslušné informace úřadům, a ty je pak postoupí úřadům v jiném členském státě, který o tyto informace požádal⁷⁹. Členské státy také zajistí přístup příslušným orgánům z jiných členských států do rejstříků, ve kterých jsou poskytovatelé zapisováni⁸⁰.

Členský stát usazení má podle čl. 29 povinnost poskytovat informace o poskytovatelích usazených na jeho území jiným členským státům, pokud jej o to požádají. Dále má povinnost provádět kontroly, inspekce a šetření požadována jiným členským státem a bude jej informovat o výsledcích. Pokud se členský stát usazení dozví o činnosti poskytovatele, provozované i na území jiných členských států, která může ohrozit zdraví, bezpečnost nebo životní prostředí, bezprostředně o tom informuje Komisi a ostatní členské státy.

„Čl. 30 a 31 směrnice vysvětlují vztah mezi kontrolními pravomocemi a povinnostmi státu usazení a státu výkonu služby“ (Zachoval, 2009, s. 39). V obou případech členský stát zodpovídá za dodržení požadavků, které jsou kladeny na poskytovatele služeb.

Důležitá je také dobrá pověst poskytovatelů. Čl. 33 odst. 1 ukládá členským státům povinnost poskytnout informace o disciplinárních nebo správních řízeních, kterých byl poskytovatel účastníkem, jiným členským státům, pokud jej o to požádají. Zároveň má povinnost o této informační transakci informovat poskytovatele. Také musí být dbán zřetel na ochranu osobních údajů.

4.2.6.1 Systém IMI

Komise zavedla elektronický systém, v rámci kterého bude možnost si veškeré potřebné informace mezi členskými státy vyměňovat. Tuto povinnost jí ukládá čl. 34. V dnešní době již existuje Systém pro výměnu informací o vnitřním trhu (dále jen systém IMI). Systém funguje na několika postupech. Buď je osloven jeden orgán (nejčastěji pokud se jedná o žádosti o informace apod.), nebo je osloveno více orgánů (např. výstrahy upozorňující ostatní členské

⁷⁹ Čl. 28 odst. 4 Směrnice o službách na vnitřním trhu.

⁸⁰ Čl. 28 odst. 7 Směrnice o službách na vnitřním trhu

státy na provozovatele, který poskytovanou službou ohrožuje zdraví, bezpečnost nebo životní prostředí), anebo formou úložiště, kde orgány ukládají informace a ty jsou následně přístupny ostatním členským státům⁸¹. Tento systém je uzpůsoben pro všechny čtyři svobody. V rámci volného pohybu služeb je využíván pro žádosti o informace o zahraničních společnostech, funguje také jako výstražný mechanismus (zmíněno výše), také jako databáze registrů, kde jsou registrováni poskytovatelé služeb ze všech zemí Evropského hospodářského prostoru⁸² (dále jen EHP) a také je využíván pro oznamování o vnitrostátních legislativních změnách členských států, týkající se služeb⁸³.

4.2.7 Kapitola VII.

Hned první článek⁸⁴ sedmé a předposlední kapitoly podněcuje členské státy, potažmo profesní organizace a sdružení usazené na jejich území, k vypracování kodexů chování platné pro celou Unii. Členské státy pak umožní přístup k těmto kodexům pomocí elektronických cest.

Další články pak řeší hlubší harmonizaci a úpravu právních řádů členských států. Čl. 39 upravuje proceduru vzájemného hodnocení. Jedná se o již zmíněnou proceduru, díky které se členské státy vyjádří k některým ustanovením SoS⁸⁵, vypracují hodnotící zprávu a odešlou ji Komisi. Ta následně tuto zprávu přepošle ostatním členským státům a zároveň spustí jednání se zúčastněnými stranami. Každý členský stát vypracuje připomínky k té dané zprávě a následně se všechny připomínky projednají. Celý tento proces trval do 28. prosince 2009, kdy členské státy měly předložit Komisi ony hodnotící zprávy.

Čl. 41 přináší ustanovení, které Komisi zavazuje k přezkumu směrnice každé tři roky. Komise vypracuje souhrnnou zprávu o uplatňování SoS, a to především čl. 16. Bude také posuzovat potřebu dalších opatření pro záležitosti vyloučené z působnosti SoS.

4.2.8 Kapitola VIII.

Poslední kapitola SoS obsahuje závěrečná ustanovení. Udává povinnost členských státům implementovat tuto směrnici do 28. prosince 2009. Ovšem stanoví členským státům

---

⁸¹ O systému IMI: Jak IMI funguje? *Jednotný trh EU: Systém pro výměnu informací o vnitřním trhu* [online]. 2014 [cit. 02-04-2014]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/internal_market/imi-net/about/index_cs.htm#maincontentSec1.

⁸² Prostor zahrnující členské státy EU s Norskem, Lichtenštejnem a Islandem.

⁸³ O systému IMI: Pro jaké oblasti se IMI používá? *Jednotný trh EU: Systém pro výměnu informací o vnitřním trhu* [online]. 2014 [cit. 02-04-2014]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/internal_market/imi-net/about/index_cs.htm#maincontentSec3.

⁸⁴ Čl. 37 Směrnice o službách na vnitřním trhu.

⁸⁵ Čl. 9 odst. 2, čl. 15 odst. 5 a čl. 25 odst. 3.

volnou ruku v provedení⁸⁶. Poslední dva články ustanovují vstup v platnost a určení. SoS je platná prvním dnem po vyhlášení v Úředním věstníku EU a je určena členským státům EU.

4.2.9 Zhodnocení významu směrnice

Provedený rozbor směrnice dává docela dobrý přehled o tom, co SoS obsahuje a ne. Přináší několik nových institutů, které posunují vývoj vnitřního trhu vpřed, ale také současně budí rozpaky nad tím, že celou řadu služeb ze svého působení vylučuje. Celkově však lze říct, že text SoS je prakticky souhrnem judikátů ESD a výrazem určité změny, která graduje ve vylepšení volného pohybu služeb a následným vylepšením vnitřního trhu Unie. (Tichý, Hrádek 2009) To, že je judikáty ESD objevují v jediném souhrnném dokumentu, jim přidává na legitimitu a také je činní silnějšími díky tomu, že prošly celým procesem schvalování jakožto součást směrnice (Zachoval, 2009).

U novinek, které směrnice zavádí je dle mého názoru nejdůležitější zřízení JKM. Poskytovatelé tak mají mnohem lepší přístup k potřebným informacím o postupech a formalitách při vyřizování povolení k poskytování služeb. Možnost vyřídit všechny dokumenty potřebné pro zahájení poskytování služby na území jiného členského státu tak poskytovatelé rozhodně uvítají. Zavedení možnosti použít elektronické cesty k odevzdávání dokumentů je pak krok vpřed, neboť papírové vyřizování je v dnešní době přežitkem a zpomaluje celý proces vydávání povolení nebo jakéhokoli jiného správního úkonu. V ČR jsou JKM spravovány ministerstvem průmyslu a obchodu a momentálně jich existuje celkem patnáct⁸⁷.

Další z novinek a správným krokem je zavedení spolupráce mezi členskými státy. Zavedením systému IMI se členským státům velmi ulehčila spolupráce nejen na poli volného pohybu služeb. Díky němu tak mohou rychleji sdílet nové legislativní akty vydané na jejich území, nebo rychle upozornit ostatní státy o hrozbě v podobě nekalého jednání poskytovatele (viz. výše).

Zavedení institutu tichého souhlasu⁸⁸ je velmi důležitým krokem, protože chrání poskytovatele, který díky nečinnosti úřadů již nemusí čekat na potvrzení o oprávnění. Ochrana spotřebitele jakožto příjemce služby pak přináší novinku v podobě povinnosti poskytovatele podávat příjemci informace o službě, případně o doprovodných službách.

---

⁸⁶ ČR tuto směrnici implementovala pomocí zákona č. 222/2009, o volném pohybu služeb.

⁸⁷ Ministerstvo průmyslu a obchodu. *Jednotná kontaktní místa* [online]. 2010 [cit. 12-04-2014]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument70853.html>.

⁸⁸ V zákoně č. 222/2009, o službách na vnitřním trhu je tento institut pojmenován jako vznik oprávnění uplynutím lhůty.

Spotřebitel je tak chráněn před případným nekalým jednáním poskytovatele. Směrnice dále přináší povinnosti pro členské státy zrušit svá omezující nařízení pro poskytovatele z jiných členských států, čímž prakticky nařizuje zrušení překážek, které brání volnému pohybu služeb.

Oproti návrhu z roku 2004 směrnice neobsahuje princip země původu. Proti tomuto bodu návrhu se totiž zvedl velký odpor skupiny států, kterým vadilo zejména sociální hledisko tohoto principu. Uplatnění principu země původu by tak znamenalo odliv poskytovatelů do nových členských států, odkud by pak poskytovali služby za nižší ceny, a to způsobovalo růst nezaměstnanosti v původním členském státu usazení poskytovatele. Díky tomu se princip země původu v konečné verzi SoS neobjevuje, ale nahrazuje jej princip země usazení.⁸⁹

Dle mého názoru je velikým mínusem SoS její omezená působnost. Služby, jež jsou z působnosti směrnice vyloučeny, tak stojí mimo, a nevztahují se na ně zbývající ustanovení směrnice. Je proto třeba pro ně vypracovávat legislativní dokumenty zvlášť⁹⁰. To způsobuje roztržitost služeb a pro poskytovatele a příjemce mnohdy složitosti s hledáním informací. Můžeme tak jen doufat, že do budoucna se Komise dohodne na podobě směrnice, která bude upravovat všechny služby v rámci jednoho legislativního dokumentu.

4.3 Zpráva o vnitřním trhu služeb 2013

V roce 2013 vypracoval Evropský parlament zprávu o vnitřním trhu služeb⁹¹. V tomto dokumentu se Evropský parlament vyjadřuje k nevyužitému potenciálu služeb, ke stále aktivním překážkám, hranicím a zátěži pro volný pohyb služeb a k mnoha dalším oblastem, se kterými není spokojen. Evropský parlament upozorňuje na nepřiměřenou administrativní zátěž, která způsobuje zpomalení růstu sektoru služeb. Dále uvádí, že pokud by členské státy odstranili omezení, mohla by se zvýšit ekonomická výkonnost EU až o 2,6 % HDP⁹².

Překážky, které dle Evropského parlamentu stále přetrvávají, jsou hlavní příčinou nemožnosti docílit plně využívaného vnitřního trhu. Zpráva upozorňuje na nepatřičné

---

⁸⁹ URBAN, Luděk. Volný pohyb služeb. *Euroskop.cz* [online]. [cit. 03-04-2014]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8735/sekce/volny-pohyb-sluzeb/>.

⁹⁰ Např. finanční služby jsou upraveny několika směrnicemi. Pro příklad uveďme Směrnici 2007/64/ES o platebních službách na vnitřním trhu.

⁹¹ Zpráva o vnitřním trhu služeb: aktuální stav a další postup. [online]. 2013. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+REPORT+A7-2013-0273+0+DOC+PDF+V0//CS>.

⁹² Zpráva o vnitřním trhu služeb: aktuální stav a další postup. Str. 5

využívání naléhavých důvodů obecného zájmu s cílem chránit domácí trhy členských států. To vede právě k nechuti zahraničních investorů k pokusu o investici v jiném členském státě. Další překážkou pak je stále přítomna dvojitá regulační zátěž, kterou některé členské státy uplatňují. A také se bohužel množí zprávy od spotřebitelů, kteří hlásí diskriminaci na základě státní příslušnosti. Evropský parlament proto i touto cestou žádá podniky, aby upustili od této diskriminace.⁹³

Evropský parlament také vyzývá členské státy k prohloubení spolupráce, zejména v oblasti vzájemného uznávání kvalifikací a využívání systému IMI. Dalším tématem, kterého se tato zpráva dotýká, jsou JKM. Evropský parlament vyzývá členské státy k jejich modernizaci, aby se z nich staly portály veřejné zprávy, které budou kvalitní a vícejazyčná. Také požaduje po Komisi vypracování jakéhosi evaluačního systému JKM ke sledování jejich aktivity.⁹⁴

Zpráva o vnitřním trhu služeb také poukazuje na fakt, že ač je SoS implementována do právních rámců členských států již tři roky, stále existují státy, ve kterých není správně uplatňována. Díky byrokracii a překážkám tak občané těchto států přicházejí o pracovní místa.⁹⁵

Z této zprávy tak vyplývá, že ani po implementaci SoS není vnitřní trh služeb ani zdaleka dokončen. Vypadá to, že se stále v některých členských státech prosazují zájmy pouze domácích trhů, před trhy evropskými. Myslím si, že takové chování členských států není správné. Dle mého názoru je třeba podporovat vnitřní trh nejen zvenku, tak aby to vypadalo, že má naši podporu, ale i zevnitř, kdy sami jako stát budeme vycházet vstříc novým možnostem, které vnitřní trh nabízí. Trh služeb jako takový se podílí na zaměstnanosti a HDP z více než 65%⁹⁶ ve většině členských států. Proto si myslím, že v době, kdy je nezaměstnanost v členských státech EU rostoucí, si státy nemohou dovolit tento podíl zaměstnanosti zmenšit nebo dokonce o něj přijít. Neměli by tak klást překážky volnému pohybu služeb, ale měli by je odstraňovat.

---

⁹³ Zpráva o vnitřním trhu služeb: aktuální stav a další postup. Str. 6.

⁹⁴ Zpráva o vnitřním trhu služeb: aktuální stav a další postup. Str. 7.

⁹⁵ Zpráva o vnitřním trhu služeb: aktuální stav a další postup. Str. 10.

⁹⁶ Směrnice o službách na vnitřním trhu. Odst. 3.

5 JUDIKATURA SOUDNÍHO DVORA EU

Tato část diplomové práce bude zaměřena na judikaturu Evropského soudního dvora. Pro účely této práce budou rozděleny podle oblasti, které se týkají. Bylo vybráno celkem šest judikátů, tři z oblasti svobody usazování a tři z oblasti volného pohybu služeb. Některé z těchto judikátů již jsou zapracovány v dnešním znění SoS, ale je důležité vědět, proč byly do této směrnice implementovány. Jiné judikáty, které s volným pohybem služeb souvisí, ale zasahují i do jiných oblastí, jsou zapracovány do jiných směrnic⁹⁷. Judikáty budou podrobeny metodě indukce, kdy se díky příkladům z praxe, tedy soudním rozhodnutím, objeví obecně aplikovatelné závěry, které dnes jsou součástí SoS a jiných směrnic.

5.1 Judikáty z oblasti svobody usazování

„Svoboda usazování se historicky stala jedním z hlavních nástrojů JVT a jeho práva.“ (Lyčka, Kunc 2010, s. 186). Díky přímému účinku na FO i PO je důležitý vývoj judikatury ESD. Celkově se dá shrnout, že tento vývoj byl dokončen přijetím kapitoly III. v SoS. (Lyčka, Kunc, 2010)

V této podkapitole budou řešeny judikáty řešící svobodu usazování. Vybrány byly judikáty, pro které se vžily názvy *Reyners*, *Vlassopoulou* a *Haim*.

5.1.1 C-2/74 - *Reyners*

Soudní rozhodnutí ve věci *Jean Reyners vs. Belgie* bylo jedním z prvních, které řešilo svobodu usazování. Rozhodnutí padlo již v roce 1974, takže ESD se rozhodoval na základě ustanovení Smlouvy o EHS (jedné z Římských smluv). *Jean Reyners* byl nizozemský státní příslušník. Byl držitelem právnického diplomu, který jej opravňuje k výkonu povolání právníka na území Belgie. To mu však bylo odepřeno, jelikož belgický právní řád obsahuje zákon, který toto oprávnění vyhradil pouze belgickým občanům. (Lyčka, Kunc, 2010) *Reyners* byl tak dle svého názoru diskriminován na základě státní příslušnosti. Následný soudní spor, který byl veden před belgickou Státní radou, se protahoval, a proto byly ESD položeny dvě předběžné otázky. Tyto otázky se týkaly čl. 52 a 55 Smlouvy o EHS (dnešní čl. 49 a 52 SFEU). ESD se vyjádřil k těmto otázkám v rozsudku 2/74, který je zároveň přílohou č. 1 této diplomové práce (ve zkrácené podobě).

---

⁹⁷ Směrnice 2005/36/ES, nebo 2011/24/EU.

Výklad čl. 52 Smlouvy o EHS

Hlavní otázka, kterou vznesla belgická vláda (v zastoupení ministrem spravedlnosti) byla, zda je možné považovat čl. 52 za přímo použitelné ustanovení, když již vypršelo přechodné období v něm zmíněné.

Jean Reyners v původním řízení uvedl, že v jeho případě jde o přímou diskriminaci pouze na základě státní příslušnosti, neboť dle jeho názoru neexistují jiné důvody, proč mu bylo odepřeno vykonávat povolání právníka na území Belgie. Čl. 7 Smlouvy o EHS říká, že *zakázána jakákoli diskriminace na základě státní příslušnosti*.

Po uplynutí přechodného období členské státy již nemají právo si ponechat ve svých právních řádech ustanovení omezující svobodu usazování, neboť po přechodném období se čl. 52 stává úplným a právně dokonalým. Proto tedy není možné jiného státního příslušníka diskriminovat, pokud splnil všechny ostatní povinnosti.

Výklad čl. 55 Smlouvy o EHS

Belgická Státní rada se také ESD dotazuje, jak je třeba chápat čl. 55 odst. 1, kde je stanoveno, že *ustanovení kapitoly o právu usazování se netýkají činností, které jsou v příslušném státě spjaty, i když jen příležitostně, s výkonem veřejné moci*. Státní rada se dotazuje především na to, zda lze toto ustanovení použít pro výkon advokáta, jehož činnost zahrnuje mimo jiné i výkon veřejné moci.

Žalobce v původním soudním slyšení tvrdil, že s výkonem veřejné moci jsou spjaty pouze některé činnosti advokáta a jako takovým se jim dá vyhnout. ESD mu dal zapravdu a v rozsudku se tak píše, že ustanovení čl. 55 se vztahuje pouze na povolání, jejich charakter výkonu veřejné moci je neoddělitelný od samotného předmětu výkonu.

Význam rozsudku

Můžeme říci, že tento rozsudek se stal jedním ze základních, co se svobody usazování týče. ESD pevně stanovuje, za jakých podmínek se členské státy mohou bránit ustanovením o výkonu veřejné moci. V následujících letech ESD řešil podobné spory⁹⁸, ve kterých podrobněji vymezil výkon veřejné moci. A konečně i na základě tohoto rozsudku byla vypracována směrnice upravující svobodu usazování v advokátní praxi⁹⁹. (Lyčka, Kunc, 2010) Jeho důležitost je tak nevyvratitelná.

⁹⁸ C-42/92 Thijssen a C-405/01 ANAVE.

⁹⁹ Směrnice č. 98/5/ES o usnadnění trvalého výkonu povolání advokáta v jiném členském státě.

5.1.2 C-340/89 - Vlassopoulou

Rozsudkem ve věci Vlassopoulou se přeneseme do roku 1991. ESD se opět rozhodoval na základě Smlouvy o EHS. Irène Vlassopoulou byla řecká právnička, která v Řecku vykonávala toto povolání na základě tamního diplomu. Paní Vlassopoulou působila také v Německu, kde si udělala doktorát na univerzitě a vykonávala právní praxi na odpovědnost svého kolegy. Německo později odmítlo její žádost o zapsání do tamní advokátní komory, z důvodů nesplnění požadované kvalifikace. V Německu pro zápis do této advokátní komory musí žadatel studovat na německé univerzitě, složit první státní zkoušku, poté praktikovat praxi a pak opět složit druhou státní zkoušku. V následném soudním sporu se paní Vlassopoulou odvolala k Nejvyššímu federálnímu soudu, a ten později položil ESD předběžné otázky týkající se čl. 52 Smlouvy o EHS (dnešní čl. 49 SFEU). (Lyčka, Kunc, 2010) ESD se k těmto otázkám vyjádřil v rozsudku C-340/89, který je v anglickém znění přílohou č. 2 této diplomové práce (ve zkrácené podobě).

Výklad čl. 52 Smlouvy o EHS

Nejvyšší federální soud položil ESD otázku, zda je svoboda usazování v rámci významu čl. 52 porušena, pokud občan jiného státu již praktikoval právní praxi ve své domovině a dalších pět let v jiném státě, a advokátní komora hostitelského státu jej nepřijme na základě diplomu dosaženého v jiném členském státě.

ESD ve svém rozsudku zdůrazňuje nepřítomnost harmonizační směrnice, která by sjednocovala uznávání kvalifikací a praxí. ESD tak říká, že pokud tato směrnice neexistuje, je povinností členského státu si předpis na tuto problematiku vytvořit. Toho času již existovala směrnice pro uznávání vysokoškolských diplomů¹⁰⁰, ESD ale zdůrazňuje, že pro tento případ není její aplikace možná.

ESD dále dodává, že pokud členský stát obdrží žádost pro přijetí do profesní komory, rozhodne se na základě toho, zda je žadatel držitelem diplomu nebo profesního kvalifikačního oprávnění, které daná profesní komora vyžaduje po občanech svého státu. Členský stát pak provede porovnání. Toto šetření musí být provedeno zcela objektivně. V porovnávání odborných kvalifikací v případě právnické profese lze brát v úvahu pouze rozdíly dané odlišnostmi v právních rádech obou států.

Odpovědí na položenou předběžnou otázku pak je, že členské státy v podobných případech rozhodují společně s ustanovením čl. 52 Smlouvy o EHS. V případě, kdy osoba

---

¹⁰⁰ Směrnice č. 89/48/EHS o obecném systému pro uznávání vysokoškolských diplomů vydaných po ukončení nejméně tříletého odborného vzdělávání a přípravy.

získala diplom v domovském státě, absolvovala zde praxi a následně získala praxi i v hostitelském státě, není možné, aby jí bylo odepřeno přijetí do profesní komory. Národní autority pak mohou vyžadovat od žadatele potvrzení o ukončeném vzdělání, které je požadováno pro dané povolání. A pokud tato kvalifikace koresponduje s potřebnou kvalifikací toho daného povolání, členský stát nemůže žadateli bránit ve vstupu do profesních komor.

Význam rozsudku

Rozsudek ve věci Vlassopoulou byl dle mého názoru velmi důležitý. V době, kdy neexistovala směrnice upravující vzájemné uznávání kvalifikací, se ESD vyjádřil právě tím směrem, který ES nasměroval k vytvoření této harmonizace. Jelikož se jedná o velmi komplexní problém, bylo rozhodnuto, že pro uznávání odborných kvalifikací bude vypracována samostatná směrnice. A protože se jednalo o další z případů, kdy se na jedné straně sporu objevil advokát, byl to také další krok ke směrnici o usnadnění trvalého výkonu povolání advokáta.

5.1.3 C-319/92 - Haim

V roce 1994 se na ESD obrátil německý soud, který řešil spor mezi Salomonem Haimem, italským zubařem, a zubařskou komorou v Německu. ESD se opět rozhodoval dle Smlouvy o EHS. Salomone Haim byl italský občan, který získal titul na univerzitě v Turecku. Provozoval svou praxi v Belgii, kde mu byla tato kvalifikace uznána. Později se rozhodl, že by chtěl praxi provozovat i v Německu. Tam mu byla uznána kvalifikace, ale nebyl mu umožněn zápis do registru zubařů. Odůvodnění německých úřadů znělo, že Haim nesplnil podmínku dvouletého výcviku dle německého zákona. (Lyčka, Kunc, 2010) Občan Haim se dovolával svého práva u německých soudů, neboť dle směrnice č. 78/686/EHS o vzájemném uznávání diplomů, osvědčení a jiných dokladů o dosažené kvalifikaci zubních lékařů, kterou mělo Německo implementovanou, a dle jeho názoru se na něj tato povinnost nevztahovala. Odvolací soud položil ESD předběžné otázky, týkající se opět čl. 52 Smlouvy o EHS a dále čl. 20 směrnice 78/686/EHS. Vyjádření k těmto otázkám obsahuje rozsudek ESD C-319/92.

Výklad čl. 20 směrnice č. 78/686/EHS

Čl. 20 směrnice č. 78/686/EHS zní takto: *„Členské státy, které podmiňují uzavření smlouvy o poskytování zdravotní péče mezi zubním lékařem a zdravotní pojišťovnou získáním*

přípravné praxe, mohou stejnou povinnost uložit státním příslušníkům ostatních členských států, a to po dobu období osmi let od oznámení této směrnice. Délka praxe však nesmí přesáhnout šest měsíců.‘ Otázka německého soudu tedy zněla, zda členský stát, jenž požaduje výcvik, jej musí požadovat i přes to, že osoba provozuje již autorizovanou praxi v jiném státě. Problémem v tomto případě byl získaný titul v Turecku, jakožto třetím státě. Směrnice č. 78/686/EHS obsahuje výčet kvalifikací, na které se čl. 20 nevztahuje. Jedná se o zubařské vzdělání dosažené na území členských států. ESD tedy na tuto otázku odpověděl, že čl. 20 nezakazuje členským státům vyžadovat výcvikovou dobu pro uchazeče, jejich vzdělání není uvedeno ve výčtu uznávaných kvalifikací ve čl. 3 směrnice č. 78/686/EHS.

Druhou složkou otázky směřující k ESD bylo, zda je od výcvikové doby osvobozen žadatel, jehož kvalifikace byla uznána v jiném členském státě jako ekvivalentní těm, které jsou uvedeny v čl. 3 směrnice 78/686/EHS. ESD se v této věci vrací k jinému svému rozhodnutí¹⁰¹, kde bylo řečeno, že kvalifikace udělena třetím státem a uznaná jiným členským státem, nijak neváže další členské státy k uznání této stejné kvalifikace.

Výklad čl. 52 Smlouvy o EHS

Druhá otázka položená německým soudem se vztahovala k čl. 52 Smlouvy o EHS. Německý soud zajímalo, zda členský stát může odmítnout žadatele o zařazení do profesní komory, pokud disponuje kvalifikací, která není obsažena v čl. 3 směrnice 78/686/EHS, a zároveň který provozoval praxi v jiných členských státech, kde mu byla kvalifikace uznána, aniž by musel projít přípravným výcvikem. ESD se při tvorbě odpovědi na tuto otázku vrací k rozsudku Vlassopoulou, kde, i když se nejednalo o diskriminaci na základě státní příslušnosti, národní požadavky týkající se kvalifikace bránily svobodnému usazení občana jiného členského státu. Takže při posuzování nutnosti přípravného výcviku žadatele by měly orgány členského státu brát v úvahu profesní zkušenosti, včetně praxe v jiných členských státech. ESD tedy odpovídá, že není přípustné, aby příslušné orgány členského státu odmítli žadatele o vstup do profesní komory, který nemá splněnou kvalifikaci v čl. 3 směrnice 78/686/EHS, ale který praktikoval praxi v jiném členském státě. Dané úřady tam musejí brát v úvahu veškeré relevantní zkušenosti dané osoby.

---

¹⁰¹ C-154/93 Tawil-Albertini

Význam rozsudku

Zde je důležité, že ESD se opět řídil materiálním posouzením kvalifikace, kterou osoba nabyla (Lyčka, Kunc, 2010). Důležité také bylo konstatování, že členské státy nejsou vázány rozhodnutími jiných členských států, co se uznání kvalifikace týče. Postupně, jak se objevovaly další rozsudky¹⁰², které se zabývaly uznáváním kvalifikace, bylo ES jasné, že je potřeba vypracovat směrnici, která by toto uznávání řešila podrobněji a dala by tam členským státům právní rámec pro uznávání kvalifikací. Proto v roce 2005 vznikla směrnice č. 2005/36/ES o uznávání odborných kvalifikací.

5.2 Judikáty z oblasti volného pohybu služeb

Při posuzování judikátů z oblasti volného pohybu služeb je opět důležité vymezení oproti svobodě usazování. Je důležité, aby posuzované překážky byly nediskriminační, zdůvodněné ochranou veřejného zájmu a přiměřené. (Lyčka, Kunc, 2010)

V následující části budou řešeny judikáty z oblasti volného pohybu služeb. Vybrány byly judikáty, pro které se vžily názvy Cowan, Müller-Fauré a E.E.M van Riet, a Omega Spielhallen.

5.2.1 186/87 - Cowan

Opět na začátek bude rozebrán jeden z prvních rozsudků volného pohybu služeb. ESD v roce 1989 řešil případ anglického občana jménem Ian W. Cowan, který se při pobytu v Paříži stal obětí trestného činu loupežného přepadení na stanici metra. Při tomto přepadení utrpěl mimo jiné újmu na zdraví, kterou způsobil útočník, kterého se nepodařilo najít a tudíž ani identifikovat. Ve francouzském právním řádu je zákon, který obětí trestného činu, kterým bylo způsobené zranění, vzniká nárok na určitou kompenzaci za utřenou újmu na zdraví. Francouzské úřady ale rozhodly, že pan Cowan na toto peněžní odškodnění nemá právo, protože ze zákona tato náhrada náleží pouze občanům Francie, nebo těm, kteří mají dočasný či trvalý pobyt na jejím území, nebo příslušníkům států, se kterými má Francie uzavřenou dohodu pro tento typ náhrad. Francouzský soud tak položil ESD předběžnou otázku, týkající se onoho francouzského zákona a také čl. 7 Smlouvy o EHS (nyní čl. 18 SFEU). Rozsudek č. 186/87 pak na tuto otázku odpovídá. Tento rozsudek je v anglickém znění obsažen v příloze č. 3 (ve zkrácené podobě).

---

¹⁰² Např. rozsudky C-238/98 Hocsman, C-31/00 Dreessen, atd.

Výklad čl. 7 Smlouvy o EHS ve vztahu k francouzskému zákonu

Otázka tedy zněla, zda je ustanovení francouzského zákona, který možnost refundace v případech újmy na zdraví nabízí pouze francouzským občanům, nebo osobám s trvalým pobytem, nebo příslušníkům států, se kterými má Francie uzavřenou dohodu o odškodnění, v rozporu s čl. 7 Smlouvy o EHS, který zakazuje jakoukoli diskriminaci na základě státní příslušnosti.

V rozsudku se ESD vyjadřuje k obsahu zákazu diskriminace. Výklad ESD k čl. 7 zní, že pokud se občan jiného členského státu by měl být postaven na stejnou úroveň jako občan toho členského státu, ve kterém nastal problém. Také se zde říká, že státy si nemohou do svých právních předpisů zakotvovat ustanovení o uzavírání smluv s jinými státy, které pak občanům těchto států zaručí onu náhradu škody¹⁰³. Co se rozsahu zákazu diskriminace týče, francouzská vláda argumentovala tím, že příjemce služby (kterým pan Cowan byl) nemůže argumentovat diskriminací na základě státní příslušnosti, protože právní předpisy Francie nijak neomezují volný pohyb jako takový a tím pádem nejsou diskriminační. Vláda také podotkla, že tento zákon je projevem principu národní solidarity a proto předpokládá užší vazby s Francií jako státem a z toho důvodu může být omezen na francouzské občany. ESD tuto argumentaci naprosto odmítl a zdůraznil, že příjemce služby v jiném než domovském státě nemůže být za jakýchkoliv okolností diskriminována.

ESD se také vyjádřil k trestnímu aspektu tohoto případu. Trestní právo je stále v kompetenci členských států, ale zároveň nesmí obsahovat pravidla, která nějakým způsobem porušují pravidla volného pohybu. (Lyčka, Kunc, 2010)

Odpověď na předběžnou otázku ESD konkretizoval, když stanovil, že znění čl. 7 Smlouvy o EHS musí být vykládáno v tom smyslu, že pokud jde o osoby, jejichž svoboda cestovat do jiného členského státu, zejména jako příjemci služeb, je zaručena komunitárním právem, tak hostitelský stát nemůže stanovovat podmínky pro odškodnění za újmu na zdraví při fyzickém útoku.

Význam rozsudku

Tento judikát byl klíčový při dalších projednáváních, protože stanovil, že diskriminace na základě státní příslušnosti příjemce služby je nemožná. Tento rozsudek je stále používán jako jeden z nejdůležitějších precedentů v oblasti diskriminace příjemců služeb. Byl tak důležitý, že byl později zapracován do SoS jako čl. 19. Význam tohoto judikátu je tak značný.

---

¹⁰³ V návaznosti na judikát 1/72 Frilli.

Je také pochopitelné, že na toto základní právo příjemce služby jsou navázány další práva z oblasti volného pohybu (např. krátkodobý pobyt na území jiného čl. státu) (Lyčka, Kunc, 2010).

5.2.2 C-385/99 - Müller-Fauré a E.E.M Van Riet

Rozsudek C-385/99 je vyjádřením ESD k případům dvou nizozemských občanek, paní Müller-Fauré a paní Van Riet. ESD vydal rozhodnutí až o čtyři roky později, tedy v roce 2003. Případ paní Müller-Fauré spočíval v tom, že tato žena byla na dovolené v Německu. Tam také podstoupila zubní operaci. Dle nizozemských zákonů měla právo na úhradu nákladů spojených s tímto zákrokem v zahraničí. Tato úhrada je však podmíněna předběžným povolením zdravotní pojišťovny k výkonu zákroku v zahraničí, jež může být vydáno pouze, pokud je poskytnutí péče nezbytné ze zdravotního hlediska. Paní Müller-Fauré podstoupila zubní zákrok mimo jakékoli nemocniční zařízení. Po svém návratu požadovala po své zdravotní pojišťovně úhradu nákladů, které se vyšplhaly na 7.500 DEM. Její zdravotní pojišťovna platbu odmítla a později ji dal za pravdu i nadřízený orgán pojišťoven v Nizozemí. Odůvodnění mimo jiné bylo, že paní Müller-Fauré se nechala léčit v Německu záměrně, neboť nedůvěřovala nizozemským zubařům.

Podobný případ se jednal i paní Van Riet, s tím rozdílem, že již předem žádal její ošetřující lékař pojišťovnu o předběžné povolení k provedení zákroku v Belgii, z důvodů kratších čekacích dob. Pojišťovna to ale odmítla s tím, že stejný zákrok je možné provést v Nizozemí. Paní Van Riet se ale v Belgii operovat nechala a zpětně po pojišťovně požadovala náhradu výdajů ve výši 93.000 BEF.

V obou případech tedy šlo o náhradu výdajů za poskytnutí zdravotní péče na území jiného členského státu. Pojišťovny v obou případech shodně namítaly, že se zdravotní stavy obou žen nevyžadovaly okamžité poskytnutí péče v zahraničí. Také konstatují to, že péče mohla být poskytnuta v obvyklé lhůtě na území Nizozemí.

Při následném soudním sporu se nizozemský soud rozhodl přerušit jednání a položit ESD předběžné otázky, týkající se čl. 59 a 60 Smlouvy o EHS (dnešní čl. 56 a 57 SFEU).

Výklad čl. 59 a 60 Smlouvy o EHS

Podstatou první předběžné otázky je to, zda jsou nizozemské právní předpisy v rozporu s čl. 59 a 60 Smlouvy o EHS, když umožňují pojišťovnám žádat předchozí povolení o provedení zdravotnického zákroku v zahraničí. ESD zdůrazňuje, že *zdravotnické služby*

patří do působnosti čl. 60, aniž by bylo nutno rozlišovat, zda péče byla poskytnuta v nemocnici nebo ambulantně. ESD dále rozebírá skutečnost, že požadování předběžného povolení se zdravotnickým úkonem mimo stát pojištěnce je téměř nemožné získat, neboť je vydáno pouze tehdy, pokud není potřebná léčba dostupná v přiměřeném čase v Nizozemí. Tento fakt tak silně omezuje případy, kdy je povolení vydáno. Dle ESD taková právní úprava odrazuje pojištěnce od toho, aby se obraceli na poskytovatele zdravotní péče v zahraničí. ESD se domnívá, že jim v tom dokonce brání a proto představuje překážku volnému poskytování služeb.

ESD uznává, že předběžná povolení slouží v Nizozemí jako prostředek pro zdravotnické plánování, které jako takové zaručuje vyváženou péči na celém území státu. Ale zamítnutí tohoto povolení je přípustné pouze tehdy, kdy je stejně účinné ošetření dostupné na území Nizozemí. ESD dále odmítl argument nizozemské vlády, že by mohl nastat odliv pacientů do zahraničních zařízení, neboť je známo, že lidé raději podstupují zdravotní úkony v prostřední, kterému rozumí. (Lyčka, Kunc, 2010)

Význam rozhodnutí

V tomto judikátu ESD jednoznačně projevil náklonnost k volnému trhu zdravotnických služeb. Omezující ustanovení typu předběžných souhlasů jsou přípustné pouze jako nástroj regulace, ale jinak jsou nepřijatelné. Podpořil tak myšlenku volného zdravotnického trhu, i když zdravotnictví je stále jednou z oblastí v kompetenci členských států.

Zdravotnické služby jsou komplexním odvětvím, proto jsou vyňaty z působnosti SoS. Komise v roce 2011 vypracovala směrnici 2011/24/EU, o uplatňování práv pacientů v přeshraniční zdravotní péči. Tato směrnice má ve své kapitole III. upravenou náhradu nákladů za přeshraniční péči, tedy nákladů, které byly předmětem tohoto judikátu.

5.2.3 C-36/02 - Omega Spielhallen

Posledním řešeným judikátem bude rozsudek Omega Spielhallen z roku 2004. Omega Spielhallen je německá společnost, která provozuje laserové hry. Jedná se o hru, ve které se pomocí laserové pistole snažíte zneškodnit protivníka. Společnost se v jednom momentu svého podnikání rozhodla pro koupi nových zbraní, které vypadaly více realisticky. Tyto zbraně měla v plánu nakoupit u dodavatele z Velké Británie. Již od začátku ale měla tato společnost problém s provozováním své činnosti, neboť okolí jí vyčítalo přílišné násilí a simulaci zabíjení. S nákupem nových zbraní spory vyvrcholily. Radnice města, kde se měla

hra provozovat, vydala vyhlášku, která jakoukoli činnost podobnou zabíjení lidí zakazuje. (Lyčka, Kunc, 2010) *Ta namítala, že takový zákaz dovozu a následného provozu zboží a služeb je v rozporu s komunitárním právem* (Lyčka, Kunc, 2010, s. 236). Řízení před správním orgánem se zastavilo, neboť byla podána předběžná otázka k ESD týkající se ustanovení o volném pohybu zboží a služeb, zejména pak čl. 28 a 49 Smlouvy o ES (dnešní čl. 34 a 56 SFEU). Rozsudek C-36/02 je přílohou č. 4 této diplomové práce (ve zkrácené podobě).

Vyjádření k předběžné otázce

Německý soud položil ESD otázku, která se dotazovala, zda *„Je slučitelné s ustanoveními Smlouvy o ES týkajícími se volného pohybu služeb a volného pohybu zboží, aby vnitrostátní právo zakázalo určitou hospodářskou činnost, protože tato činnost je v rozporu se základními hodnotami zakotvenými ústavou?“*. ESD jasně stanovil, že vyhláška vydaná radnicí, která společnosti Omega zakazuje provozovat její laserovou hru, omezuje volný pohyb služeb dle čl. 49 Smlouvy o ES. A tím, že společnost Omega nemohla dovést nové vybavení z Velké Británie, právě z důvodu nové vyhlášky, se porušuje čl. 28 Smlouvy o ES. Tento případ je ale nutno brát z pohledu volného pohybu služeb.

Dalším bodem rozhodnutí pak bylo určení, zda je takto stanovená překážka obhajitelná v rámci práva ES. ESD našel obhajobu ve veřejné nevoli vůči těmto hrám. ESD ale zdůrazňuje, že *výklad pojmu ‚veřejný pořádek‘ musí být brán restriktivně, takže jeho dosah nemůže být určován jednostranně každým členským státem bez kontroly ES*.

Ne všechny státy mají podobný pohled na stejnou věc, proto ale neznamená, že jiný pohled je špatný. ESD na základě těchto poznatků stanovil, že právo ES nezakazuje, aby členské státy vydávaly opatření proti činnosti provozování her, které, dle jejich hodnot, zasahují do lidské důstojnosti.

Význam rozsudku

Zde je uveden příklad, kterým se ESD vyjádřil k rozmanitosti členských států. Ty sice mají povinnost komunikovat pravidla, která ochraňují veřejný pořádek, s orgány ES, ale to neznamená, že musejí mít nastavené stejné hodnoty, jako ostatní členské státy. Tento rozsudek tak ukazuje, že i ve sjednocené EU se ukazuje jakási diverzita.

6 ZÁVĚR

Závěrem si dovoluji stručně shrnout téma mé diplomové práce. Volný pohyb služeb v rámci Evropské unie je součástí Jednotného vnitřního trhu. Jako takový se běžně dělí na svobodu usazování a volný pohyb služeb. Jednotlivé složky byly dostatečně popsány ve výše uvedených kapitolách, proto se omezím na stručné shrnutí, že rozdělení a chápání odlišností mezi svobodou usazování a volným pohybem služeb je zcela elementární.

Cílem této diplomové práce bylo zhodnocení směrnice o službách na vnitřním trhu. Tato směrnice je do českého právního řádu implementována pomocí zákona č. 222/2009 Sb., o volném pohybu služeb. I ostatní členské státy mají tuto směrnici již dávno zanesenou do svých právních řádů. Dle zjištění Komise, které publikovala v roce 2013, ale stále existují překážky v národních právních řádech, které se členskými státy nepodařilo nebo nechtělo odstranit. Směrnice jako taková je dle mého názoru zpracována dobře, i když velkým negativem je to, že ze své působnosti vymezuje poměrně velké množství služeb. Možný nastalý chaos ve směrnici by vyřešila jednotná úprava pro všechny služby, i ty ze směrnice momentálně vyloučené. Celkově však jde říci, že směrnice o službách na vnitřním trhu je správným krokem ke zkvalitnění a sjednocení volnému pohybu služeb

Rozbor judikátů Evropského soudního dvora mi pomohl k lepšímu pochopení toho, jak se utvářela směrnice o službách. Vybrané rozsudky se týkaly jak svobody usazování, tak i volného pohybu služeb. Záměrně jsem vybrala i starší judikáty, protože právě ty sloužily jako základy pro utváření dnešní podoby směrnice. Díky tomu jsem tak více pochopila důvody existence konkrétních článků. Ovšem množství rozsudků týkajících se advokátů a jejich činnosti také zapříčinilo vznik směrnice upravující právě jejich přeshraniční působení. Také potřeba legislativní úpravy uznávání kvalifikací byla již v minulosti značně potřebná. Myslím si, že i díky těmto rozsudkům vznikly nové směrnice, které navazují na volný pohyb služeb.

Je jasné, že dnešní stav jednotného vnitřního trhu není ideální. Stále existují překážky, které brání plně využívat jeho výhody. Ale věřím, že v oblasti volného pohybu služeb se toto změní a doufám, že se Komise rozhodne pro jednotnou úpravu tohoto odvětví. Byl by to další krok (možná již ten poslední) k plně funkční hospodářské unii.

Seznam použité literatury a pramenů

Literatura

FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská Unie*. 2. aktual. vyd. Brno: CDK, 2009. 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2.

HAMUĽÁK, Ondrej a Václav STEHLÍK. *Praktikum práva Evropské unie: Ústavní základy a soudnictví*. Praha: Leges, 2013. 224 s. ISBN 978-80-87576-68-7.

HRADIL, J. *Uznávání odborných kvalifikací v rámci volného poskytování služeb v právu EU*. Praha: Naše vojsko, 2011. 502 s. ISBN 978-80-206-1245-8.

LYČKA, Martin, KUNC, Bohumil a kol. *Komentovaná rozhodnutí soudního dvora Evropské Unie*. Praha: Linde, 2010. 447 s. ISBN 978-80-7201-812-3.

SYLLOVÁ, Jindřiška, PÍTROVÁ, Lenka a Helena PALDUSOVÁ, a kol. *Lisabonská smlouva: Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2010. 1302 s. ISBN 978-80-7400-339-4.

ŠIŠKOVÁ, Naděžda a kol. *Evropské právo 2 - Jednotný vnitřní trh*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. 264 s. ISBN 978-80-7357-949-4.

TICHÝ, Luboš et al. *Evropské právo*. 4. vyd. Praha: C.H.Beck, 2011. 1005 s. ISBN 978-80-7400-333-2.

TICHÝ, Luboš, HRÁDEK, Jiří a Jiří VLASTNÍK. *Princip země původu v komunitárním právu (v kontextu legislativního vývoje směrnice o službách)*. Praha: Karolinum, 2009. 83 s. ISBN 978-80-246-1763-3.

TOMÁŠEK, Michal, TÝČ, Vladimír a kol. *Právo Evropské Unie*. 1. vyd. Praha: Leges, 2013. 496 s. ISBN 978-80-87576-53-3.

Legislativní akty

- Nařízení Rady č. 1435/2003 o statutu Evropské družstevní společnosti.
- Nařízení Rady č. 2137/85 o Evropském hospodářském zájmovém sdružení.
- Nařízení Rady č. 2157/2001 o statutu Evropské společnosti.
- Směrnice č. 89/48/EHS o obecném systému pro uznávání vysokoškolských diplomů vydaných po ukončení nejméně tříletého odborného vzdělávání a přípravy.
- Směrnice č. 98/5/ES o usnadnění trvalého výkonu povolání advokáta v jiném členském státě.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2005/36/ES o uznávání odborných kvalifikací.

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2006/123/ES o službách na vnitřním trhu.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2007/64/ES o platebních službách na vnitřním trhu.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2011/24/EU o uplatňování práv pacientů v přeshraniční zdravotní péči.
- Zákon č. 222/2009, o službách na vnitřním trhu.

Články

BARNIER, Michael. *Tisková zpráva k Aktu o jednotném trhu* [online]. 2011 [cit. 14-03-2014]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-11-469_cs.htm?locale=cs .

CHAPMAN, James and Tamara COHEN. 2014. "British exit would be a disaster for EU, says Osborne." *Daily Mail*, January 16. s. 8. *Regional Business News*, EBSCOhost [cit. 13-03-2014].

KRUTÍLEK, Ondřej a Eliška KROUPOVÁ. Proč implementace směrnice o službách tak bolela? *Euroskop.cz* [online]. [cit. 27-03-2014]. Dostupné z:

<https://www.euroskop.cz/9047/21433/clanek/proc-implementace-smernice-o-sluzbach-tak-bolela/> .

URBAN, Luděk. Lisabonská strategie a vnitřní trh. *Euroskop.cz* [online]. [cit. 27-03-2014].

Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8742/sekce/lisabonska-strategie-a-vnitri-trh/> .

Internetové zdroje

- *Completing the internal Market - Annex* (Bílá kniha o vnitřním trhu - Příloha). [online]. 1985. Dostupné z: http://europa.eu/documents/comm/white_papers/pdf/com1985_0310_f_en_annexe.pdf
- *Completing the internal market*. [online]. 1985. Dostupné z http://europa.eu/documents/comm/white_papers/pdf/com1985_0310_f_en.pdf .
- EU. The state of the Internal market for services. In: <http://eur-lex.europa.eu/>. 2002. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2002:0441:FIN:EN:PDF> .
- EUR-Lex. *EUR-Lex: Access to European Union law* [online]. [cit. 30-03-2014]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/procedure/EN/188810> .
- EVROPSKÁ KOMISE. *Akt o jednotném trhu II*. [online]. [cit. 14-03-2014]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/internal_market/smact/docs/single-market-act2_cs.pdf .

- EVROPSKÁ KOMISE. *Akt o jednotném trhu: Dvanáct nástrojů k podnícení hospodářského růstu a posílení důvěry: Společně pro nový růst* [online]. 2011 [cit. 14-03-2014]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0206:FIN:CS:PDF> .
- George Catlett Marshall. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 09-03-2014]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/George_Catlett_Marshall .
- Internal Market Startegy – Priorities 2003 – 2006. [online]. 2003. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52003DC0238&from=EN> .
- Jacques Delors. In: *Encyclopedia Britannica* [online]. [cit. 13-03-2014]. Dostupné z: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/156721/Jacques-Delors> .
- Lisabonská smlouva. In: *EUROPA* [online]. [cit. 13-03-2014]. Dostupné z: http://europa.eu/lisbon_treaty/countries/index_cs.htm .
- Ministerstvo průmyslu a obchodu. *Jednotná kontaktní místa* [online]. 2010 [cit. 12-04-2014]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument70853.html> .
- MONTI, Mario. *Nová strategie pro jednotný trh: Ve službách evropského hospodářství a společnosti* [online]. 2010 [cit. 14-03-2014]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/bepa/pdf/monti_report_final_10_05_2010_cs.pdf .
- O systému IMI: Jak IMI funguje? *Jednotný trh EU: Systém pro výměnu informací o vnitřním trhu* [online]. 2014 [cit. 02-04-2014]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/internal_market/imi-net/about/index_cs.htm#maincontentSec1 .
- O systému IMI: Pro jaké oblasti se IMI používá? *Jednotný trh EU: Systém pro výměnu informací o vnitřním trhu* [online]. 2014 [cit. 02-04-2014]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/internal_market/imi-net/about/index_cs.htm#maincontentSec3 .
- Proposal for a directive on services in the internal market. [online]. 2004. Dostupné ke stažení z: <http://www.mpo.cz/dokument26782-strana2.html> .
- Roman Empire. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 09-03-2014]. Dostupné z: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Roman_Empire_Trajan_117AD.png .
- Zpráva o vnitřním trhu služeb: aktuální stav a další postup. [online]. 2013. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+REPORT+A7-2013-0273+0+DOC+PDF+V0//CS> .

Ostatní zdroje

MYNARZOVÁ, Monika. *Volný pohyb FO/PO při realizaci svobody usazování*. Ostrava, 2013. Studijní materiál předmětu Jednotný vnitřní trh. Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, Fakulta ekonomická, Katedra evropské integrace. Dostupné z: <http://lms.vsb.cz/mod/resource/view.php?id=40280> .

ZACHOVAL, Martin. *Směrnice o službách na vnitřním trhu*. Brno, 2009. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta, Katedra mezinárodního a evropského práva.

Seznam použitých zkratek

BEF	belgický frank
Čl.	článek
DEM	německá marka
DPH	daň z přidané hodnoty
EDS	Evropská družstevní společnost
EHP	Evropský hospodářský prostor
EHS	Evropské hospodářské společenství
EHZS	Evropské hospodářské zájmové sdružení
ES	Evropské společenství
ESD	Evropský soudní dvůr
ESUO	Evropské společenství uhlí a oceli
EU	Evropská Unie
EURATOM	Evropského společenství pro atomovou energii
FO	fyzická osoba
JEA	Jednotný evropský akt
JKM	Jednotné kontaktní místo
JVT	Jednotný vnitřní trh
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
PO	právnícká osoba
SE	Evropská společnost (Evropská akciová společnost)
SFEU	Smlouva o fungování Evropské Unie
SoS	Směrnice o službách
USA	Spojené státy Americké

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 25.4.2014

Pavla Vidličková

Bc. Pavla Vidličková

Seznam příloh

Příloha č. 1 – rozsudek 2/74 Reyners

Příloha č. 2 – rozsudek C-340/89 Vlassopoulou

Příloha č. 3 – rozsudek 186/87 Cowan

Příloha č. 4 – rozsudek C-36/02 Omega Spielhallen